

VRB/1/2000.
(VRB/6/1999-2002.)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **választási rendszer reformját előkészítő eseti bizottságának**

2000. február 22-én, kedden, 10 órakor

az Országház főemelet 58. számú

üléstermében megtartott üléséről

Napirendi javaslat:

1. A bizottság mandátumának meghosszabbításáról szóló országgyűlési határozati javaslat
2. Az európai parlamenti képviselők választásának szabályozási koncepciójáról szóló tervezet megvitatása

Elnököl: Dr. Pokol Béla (FKGP), a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Podmaniczki Ildikó és Vicai Erika

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről:

Dr. Pokol Béla (FKGP), a bizottság elnöke

Dr. Lamperth Mónika (MSZP), a bizottság alelnöke

Dr. Kóródi Mária (SZDSZ), a bizottság alelnöke

Dr. Rubovszky György (Fidesz)

Dr. Salamon László (Fidesz)

Dr. Balsai István (MDF)

Dr. Wiener György (MSZP)

Balczó Zoltán (MIÉP)

Dr. Fenyvessy Zoltán (MIÉP)

Meghívottak:

Rytkó Emília (Belügyminisztérium, Választási Iroda),

Dr. Wallacher Lajos, az európai közösségi jogi főosztály helyettes vezetője
(Igazságügyi Minisztérium),

Dr. Nagy Erzsébet osztályvezető-helyettes (Külügyminisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 5 perc.)

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Hiba! A könyvjelző nem létezik.DR. POKOL BÉLA (FKGP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Üdvözlöm a bizottság tagjait, a meghívottakat és a többi résztvevőt! Hadd jelezzem, a hatpárti bizottság akkor határozatképes, ha öt párt képviselői jelen vannak, most négy párt képviselői vannak jelen, úgyhogy csak tanácskozási képességgel rendelkezünk. Bízunk benne, mivel már öt perc eltelt a kezdettől, ez a határozatképesség is létrejön, tehát egy párt megjelenik. A vitát, a problémák felvetését a négy párt képviselői is elkezdhetik.

Kérdezem a bizottságot... Bár így még a napirendi javaslatot sem tudjuk elfogadni, mert öt párttal határozatképes a bizottság. Tehát csak tanácskozás jelleggel jelzem, hogy két napirendi pontban kellene most előrejutni, az egyik a bizottság mandátumára vonatkozik. Tavaly novemberben járt volna le a hat hónap - a nyári szünetet figyelembe véve -, amikor az utolsó pontunk az európai parlamenti választásokra a koncepció megvitatása lett volna, azonban a természeti csapások miatt elvonták a bizottságtól a keretet, amit az idén kaptunk meg, ezért azt elhalasztottuk. Az utolsó pontot, tehát az európai parlamenti választások magyar szabályait nem tudtuk megvitatni.

A házelnök úrnak írtam egy levelet, hogy ez mint vis major a bizottság megbízását meghosszabbítja, tehát az átfogó jogi terminusok szempontjából úgy lehet tekinteni, hogy e miatt a természeti katasztrófa miatt nem tudtuk még el sem kezdeni a vitát, ezért úgy értelmeztem (*Dr. Kóródi Mária megérkezik az ülésre.*), hogy minden formális döntés nélkül meghosszabbodik a mandátum. Hágában tettünk egy tanulmányutat, amely ezt az utolsó problémát előkészítette, ezért jöttünk most össze, hogy az európai parlamenti választások koncepciójáról az alapkérdéseket megvitatassuk. Mivel a mandátumunk lejárt, felmerül az, ahhoz, hogy ezzel a kérdéssel előre tudjunk haladni - mert nyilván ma csak elkezdni tudjuk, illetve az eddig megvitatott és részben sikertelennek bizonyult vitáink közül kettőt, úgy tűnik, talán érdemes továbbfolytatni, egyrészt a Magyarországon élő nemzeti kisebbségek kérdésében van közeledés, elképzelhető, hogy mégiscsak tudnánk valamire jutni, másrészt felmerült a külföldön élő magyar állampolgárok választójogának a tárgyalása. Itt végül is megszakadt a tárgyalás, nem sikerült előrejutni, de ez sem volt annyira lezárt, elképzelhető, mégiscsak tudunk valamire jutni. Még van egy, ami - úgy tűnt számomra - zsákutca, kudarc - és be kell látni, ez volt a legfontosabb -, a parlament létszámának a csökkentése, ez volt az alapcél. Úgy tűnt, ez olyan mély kérdéseket érint, amely miatt nem valószínű, hogy meg tudunk egyezni (*Dr. Balsai István megérkezik az ülésre.*), ettől eltekintve azonban a másik kettőben talán van esély.

Itt merül fel, ha erre van esély, és állandó jelleggel a politikai nyilvánosság középpontjában is áll, a Magyarországon élő nemzetiségek képviselete, érdemes lenne, ha ez a bizottság már működött - úgy tűnik, hogy ebben mindenképpen előre kell lépni -, akkor ez a bizottság csinálja tovább.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Tehát az 1. napirendi pont az lenne, hogy a mandátum meghosszabbítást kérjük a parlamenttől. A 2. a szabályozási koncepció, amelyre egy évvel ezelőtt már küldtünk ki anyagokat, de megvitatásra nem került sor. Én készítettem egy első tervezetet, hogy legyen miről vitatkozni, de ez csak az én álláspontom, illetve a dilemmákban egyik helyre sem tettem le a voksot. Számomra is úgy tűnik, hogy a frakción belül még egyeztetni kell, de ezek elég súlyos kérdések ahhoz, hogy első körben beszélni tudjunk róla, illetve, ha ezen túl is bárki felvet ezzel kapcsolatban vagy ezen túl is valamit, azt meg tudjuk vitatni.

Ezt a két napirendi pontot terveztem mára. Felteszem a kérdést, mert most már megvan a határozatképességünk, hogy mielőtt szavaznánk, ki kívánja további napirendi pontokkal kiegészíteni a mai ülés tárgyköreit, majd utána szavaznánk. *(Dr. Rubovszky György megérkezik az ülésre.)*

(Dr. Lampert Mónika jelzi szólási szándékát.) Tessék, alelnök asszony!

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Szeretném, ha a bizottság - talán nem is külön napirendi pontként tárgyalva, mert szokott egyebek is lenni - meghallgatná egy javaslatomat, szeretném a bizottság munkáját kiterjeszteni egy témakörre. Ez egy kicsit összefügg az 1. ponttal, mert természetesen a Szocialista Párt támogatja azt, hogy a bizottság meghosszabbított határidőt kérjen az Országgyűléstől, hiszen én magam ezt írásban már korábban is jeleztem az elnök úrnak, hogy szükségesnek tartom, hogy új határidőt kérjünk a további munkára, de azért arról szót kellene váltanunk, hogy csak ilyen egyszerűen elengedi-e a bizottság azt, hogy akkor nem lesz érdemi, úgymond választójogi reform, mert az elnök úr azt mondta, lehetlenné vált a megegyezés néhány kérdésben, ezért inkább csak egy-egy részkérdésre terjesztenék ki a további munkánkat. Javasolom, olyan módon zárjuk ezt le, hogy rögzítsük az álláspontokat, mert én személy szerint nehezményezem azt, hogy például múltkor a televízióban Torgyán elnök úr azt mondta, azért nem lesz kisebb parlament és választójogi reform, mert ez kétharmados és az ellenzék nem akarja. Ez így ebben a formában nem felel meg a valóságnak, a Szocialista Párt végig konstruktív javaslatokat tett a bizottságban.

Mi világossá tettük, hogy milyen elvek mentén milyen nagyságrendben tudjuk elképzelni a parlament létszámának csökkentését. Azt gondolom, hogy ezzel így nem lehet lezárni, hogy rákenjük az ellenzékre. Tehát a bizottság vagy csinál egy tisztességes kasszát, és megmondja az okát, hogy miért nem tud érdemben munkát végezni, vagy pedig ha van erre szándék - és abból, hogy Salamon képviselő úr adott egy egyoldalú elgondolást, azt mutatja, hogy van érdemi szándék a további tárgyalásra -, akkor legalább még egy ülésen érdemben neki kellene futni. *(Dr. Wiener György megérkezik az ülésre.)* Tehát én így ilyen - hogy mondjam - felhangokkal ezt nem tudom lezártnak venni, csak akkor, ha erről még egyszer legalább tisztességesen beszélünk és elemezzük.

No, ezek után azt kérem, hogy az elnök úr tegye lehetővé, hogy akár a napirend keretén belül, akár az 1. napirendi pontnál egy szóbeli javaslatot tegyek. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadd jelezzem, hogy az a határozattervezet - amely csak tervezet, és előkészítve a meghosszabbításról szól - nem korlátozza. Én szóban fűztem hozzá, és úgy látom, hogy nem valószínű - nem mondom, hogy lehetetlen -, hogy az első kérdésben meg tudnánk egyezni. Nincs benne - ez a határozati javaslat ezt nem tartalmazza -, ezért ha úgy döntünk, és dönthetünk úgy, hogy zárjuk ki, akkor azt is vessük fel.

A másik megoldás az, ha kiveszem az elmondottakból. Az egyik megoldás az, hogy úgy döntünk, hogy a határozatba nem kell belevenni, de minden kérdést nyitva hagyunk. De mivel azt sem tartja lehetetlennek a bizottság, arra is térjünk vissza. Lehetne ennek az ellenkezője, hogy kasszát vonunk, és a felelősséget megállapítja, hogy ki. Ez a másik. Azt hiszem, hogy eléggé elrontaná a bizottság további együttműködését, ezért én inkább nyilvánvalóan a másik mellett foglalnék állást, hogy ne zárjuk ki, és vitassuk meg a következő ülésünkön, mert elképzelhető, hogy vitába fulladna a kérdés.

Megadom a szót Salamon László úrnak. Tessék!

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Köszönöm. A napirendhez szeretnék hozzászólni. Amit Lampert Mónika mond, és ha az ő szavait is jól értelmezem, akkor úgy gondolom,

hogy az az 1. napirendi ponton belül megtárgyalható. Tehát én azt javaslom, hogy Pokol elnök úr napirendi javaslatát fogadjuk el, és értsük bele, hogy minden, ami a bizottság munkáját érinti - így Lamperth Mónika mondandója is - az 1. napirendi pont keretében elhangozhat. *(Dr. Lamperth Mónika: Köszönöm szépen ezt a rugalmasságot.)*

ELNÖK: Tessék parancsolni, alelnök asszony!

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Ezt akkor úgy veszem, hogy egyetértettünk a napirendekben. *(Dr. Salamon László: Akkor elfogadva.)*

Hiba! A könyvjelző nem létezik.ELNÖK: Igen. Köszönöm szépen. Más képviselő nem jelentkezett hozzászólásra, ezért kérdezem, hogy ki az, aki elfogadja azt, hogy ezt a két napirendi pontot tárgyaljuk meg. *(Szavazás. - Egyhangú.)* Megállapítom, hogy a bizottság egyhangúlag elfogadta a napirendet.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Az 1. napirendi pont a bizottság mandátumának meghosszabbításáról szóló országgyűlési határozati javaslat. Az eddigi diskurzusból azt vonom le, hogy amit eddig vitattunk, az négy kérdés volt. Az egyik a parlament létszámának a csökkentési lehetőségei. Ezzel kapcsolatban felmerült, hogy ne tekintsük lezártnak. Esetleg vannak elmozdulások, és az erre vonatkozó javaslatot megkaptuk a Fidesz képviselőitől.

A másik kérdés volt a Magyarországon élő nemzeti kisebbségek ügye. Teljes mértékben egy skálán szóródott a pártok álláspontja, de az elmúlt hónapokban úgy tűnt, hogy bizonyos elmozdulások vannak, ezért gondoljuk azt, hogy érdemes lenne rá visszatérni.

A harmadik kérdés volt a külföldön élő magyar állampolgárok választójoga. Talán itt is lesz elmozdulás.

Végül a negyedik nagy kérdés volt az európa parlamenti választások koncepciója. Tulajdonképpen ez az, amit csak elkezdünk. Tehát ennek még nem volt vitája.

Az eddigi hozzászólásokból azt veszem ki, hogy mind a négyet tartsuk nyitva, újra vitassuk meg - december 31-ig belefér az időnkbe. Végiggondoljuk, hátha az első nagy kérdésben is tudunk valamire jutni.

Megadom a szót az elsőként jelentkező Salamon László képviselő úrnak.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Tulajdonképpen szeretném, ha most már érdemben a továbbiakat illetően megerősítené azt, amit az elnök úr és Lamperth Mónika mond. A Fidesz-Magyar Polgári Párt tehát támogatja a bizottság mandátumának a meghosszabbítását. Támogatja már csak azért is, mert nyitva vannak kérdések, amelyek egymással összefüggnek. Párhuzamosságok is vannak, hiszen az emberi jogi bizottságban egy albizottság foglalkozik a nemzeti és etnikai kisebbségek választójogának a kérdésével. Tehát tulajdonképpen van egy átfedés. Meglátjuk, hogy milyen elképzelés születik meg ott, akár annak bevéásával, akár annak bevéára nélkül újra foglalkozhatunk, és úgy gondolom, hogy kell foglalkoznunk ezzel a kérdéssel, az elnök úr előterjesztésével és az európa parlamenti választójog témája evidencia, foglalkoznunk kell vele.

Én is úgy gondolom, hogy mi semmilyen kérdést ne temessünk el. Hogy mi az esélye annak, hogy sikerül-e közelíteni az álláspontokat, vagy nem, ennek a megjósolásába nem bocsátkoznék. De úgy gondolom, hogy az Országgyűlés és a bizottság akkor jár el helyesen, hogy mindaddig az időpontig, ameddig egy választási törvény megváltoztatásának ésszerű lehetősége - politikailag értem, mert nyilván nem érinti, és talán komplikációkat is okoz mondjuk hónapokkal a választás előtt törvényt módosítani - fennáll, és én most elvileg ennek a lehetőségét fennállónak érzem, meg kell hagyni azt a lehetőséget, hogy azokat a kérdéseket,

amelyek megoldására létrejöttünk, oldjuk meg úgy, ahogy az elnök úr mondta, hogy ha az Országgyűlés meghosszabbítja 2000. december 31-ig a határidőket, akkor ebbe belefér. Tehát az időnkbe belefér.

Mivel megszólítottam, kizárólag a jegyzőkönyv számára és tájékoztatás jelleggel mondom - anélkül, hogy most bele kívánnék bocsátkozni érdemi vitába, és kérem is, hogy ne borítsuk fel, mert ez már túlmenne a napirenden -, hogy a Fidesz-Magyar Polgári Párt egy korábbi adósságát teljesítendő, egy kisebb pontosítást hajtott végre a választási rendszerre vonatkozó álláspontján, minthogy mondtuk, hogy a számaink sohasem, akkor sem voltak kőbe vésettek, és aggályok merültek fel, hogy esetlegesen aránytalanabb lenne a javaslat. Itt most egy olyan javaslatot tettünk le írásban, amely modellezve mutatja ki azt, hogy ugyanazokat az eredményeket hozná egy ilyen mandátumfelosztás mellett is a választási rendszer, mint hozta azt '94-98-ban. Nem kívánom indokolni, nem megyek bele, és még egyszer mondom, nem is akarom megkerülni az elfogadott napirendet, tehát nem is akarom azt, hogy ezt most megvitassuk. A bizottság rendelkezésére bocsátottam, tudtom szerint kiosztották, gondolom, hogy talán a később érkezett kollegák még meg fogják kapni.

Még egyetlenegyet fűznék a témához, mert Lamperth Mónika említette, én ugyan nem hallottam az említett nyilatkozatot, de elvi élel nyilván egyetértek azzal, hogy tartózkodni kellene, hogy a bizottság munkájáról bárki valóban pontatlan és elnagyolt tájékoztatást adjon. Itt olyan viták folynak, amelyekről – szerény véleményem szerint – például egy híradó műfajú műsorban nem lehet a pártálláspontokat egzakt módon közölni, mert akkor egy híradónak 25 percig a választási műsorról kellene szólnia. Sokszor Lamperth Mónikával vitatkoztunk, és az a 20-25 perc, bár úgy vélem, korrekt és jó vita volt és úgy éreztem, hogy a partnerem is úgy érzi, sokszor nem volt ahhoz elég, hogy egy pártálláspontot a maga tökéletes árnyalatában megmutassunk.

Eleve ki lehet jelteni, hogy a választási reform kérdéseiben nem kormánypárti kontra ellenzékiek a frontok, de számos részletkérdés merül fel, létszám, arányosság, lista, milyen lista, egyéni rendszer, kombinációs rendszerek és eléggé sokszínűek az álláspontok. Tehát elvi értelemben, mondom, nem nevesítem, mert nem hallottam, nem tudom kontrollálni, bár nyilván nem vonom kétségbe, amit Lamperth Mónika mond, erről a témáról legjobb lenne nem nagyon nyilatkozgatni, mert az csak felületes, elnagyolt lehet és nem használ a megoldásnak. Vagy sikerül megegyezésre jutnunk a választási reform kérdésében - a Fidesz ezt nagyon szeretné és szeretné, ha ennek eredményeképpen a kisebb parlament megvalósulna - vagy nem, de még egyszer: reméljük, hogy nem így lesz. De ha valóban elnagyolt, felszínes, egymásra mutogató nyilatkozatokat teszünk, akkor az egyrészt nem is pontos, biztos, hogy nem lesz pontos, biztos, hogy felületes lesz és az ügynek ártani fog.

Ennyit kívántam ehhez a napirendi ponthoz elmondani, és még egyszer: a Fidesz-Magyar Polgári Párt támogatja azt, hogy a bizottság mandátuma 2000. december 31-éig meghosszabbítást nyerjen, és támogatja, hogy ezt a módosító országgyűlési határozati javaslatot - ha jól látom, az elnök úr, azt javasolja - mi terjesszük elő. Ugye?

ELNÖK: Igen, tudniillik az első határozatot a frakcióvezetők írták alá akkor, amikor a bizottságot alakították, most hogy megalakult a bizottság, technikailag úgy tűnik, hogy célszerű, ha a bizottság tagjai képviselői önálló indítványként nyújtják ezt be. Egyetlen változás van: a hat hónap helyett 2000. december 31-ig működik, ez kerül be. Ha ebben megállapodunk, ma aláírásra került – azt hiszem, mindenki alá tudja írni -, és ma délután felterjesztem a házelnök úrhoz.

Ez nyilván most hétfőn már nem nagyon tud bekerülni, de három hét múlva – gondolom - bekerül a plenáris ülésre. Ha döntés születik, akkor mához hat hétre találkozónánk, tudniillik, amíg nincs meghosszabbítva a mandátum, addig nem tudunk összeülni, persze, ha

valaki mást mond, akkor meghosszabbítás nélkül is három hét múlva összehívom a bizottságot, de úgy gondolom, a plenáris ülésnek formálisan meg kell hosszabbítania a mandátumot ahhoz, hogy mához hat hétre összeüljünk, és utána minden három hétben, a bizottsági heteken össze tudunk ülni, legalább négyszer júniusig és utána ősszel bőven lesz időnk, legalább hatszor össze tudunk ülni, tehát több időnk lesz, mint volt.

Ha nincs több hozzászólás az 1. napirendi ponthoz... *(Balczó Zoltán jelentkezik.)*
Tessék, megadom a szót! Balczó képviselő úr jelentkezett.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Természetesen támogatjuk a bizottság mandátumának meghosszabbítását. Azt, hogy nyitva hagyjunk minden eddig tárgyalt kérdést, természetesen tartjuk, ugyanakkor nem látom annak a módját, hogy az eltérő véleményeket milyen módon tudnánk mintegy összefoglalóan megjeleníteni, mert ez - szerintem - újabb vitákat váltana ki.

Annyit hadd tegyek hozzá, hogy természetesen a dr. Salamon László által jegyzett mostani pontosítás szerkezetileg nem jelent változást az eredeti elképzeléshez képest, tehát ilyen tekintetben nincs közeledés, csak a pontosítása történt meg. Nyilván hagyjuk nyitva, de erről csak akkor érdemes tárgyalni, ha láthatóan közeledés van, legalábbis a változtatás tekintetében a szerkezetek között.

Azt nem tudjuk megakadályozni, hogy a bizottság munkájában és az egész kérdéskörben tájékozatlan politikusok milyen kijelentéseket tesznek, ez sajnos így van. *(Dr. Salamon László: De cáfolni lehet!)* Így van.

Az indoklással kapcsolatban egyetlen egy javaslatom hadd legyen; nyilván, ha nem szerepelne személyesen az aláírók között, akkor ezt a nüansznyi kérdést sem vetném fel. Az indoklásban az szerepel, hogy "A bizottság működése záróprogramjának szánt hollandiai tanulmányút az országot ért természeti katasztrófák következményeként 1999 őszéről februárra lett elhalasztva." Egyrészt, ha ezt véglegesen záróprogramnak szántuk volna, akkor zárjuk le, mert megtörtént a tanulmányút - majd mondok egy szövegszerű javaslatot. Egyébként, ha ezt egy képviselő megkapja, elolvassa, nehezen tudja kötni, hogy miért a környezeti katasztrófák akadályozták meg, talán megbénult a közlekedés. Tudjuk jól, hogy ez az út - bár én nem voltam a küldöttség tagja - június elejére volt tervezve, azért hiúsult meg, mert egy országgyűlési ülést el kellett halasztani határozatképtelenség miatt, és a házelnök úr ekkor elhalasztott minden utat, tehát ez nem természeti katasztrófa. Ősszel pedig nyilvánvalóan a költségek már nem voltak megfelelőek.

Hadd tegyek egy javaslatot: a bizottság döntései szempontjából fontosnak ítélt hollandiai tanulmányútra a bizottság hatáskörén kívüli okok miatt, csak ez év februárjában kerülhetett sor. Nem részletez egy homályos és félreérthető okot, és nem azt mondanám, hogy záróprogram, hanem ezt a tanulmányutat fontosnak kell ítélni a munka szempontjából, hiszen részben azért folytatjuk, mert a bizottság számos hasznos érvet hozott az Európa parlamenti választás szempontjából. Tudom, hogy nem az indokláshoz kell döntően hozzászólni, de ezt javaslom.

ELNÖK: Az első, a nyári elhalasztásra azért nem tértem ki, mert hat hónapon belül voltunk. Úgy kellett volna és be lehetett volna írni és most is be tudjuk írni: az országot ért természeti katasztrófák következményeként, a bizottság pénzügyi eszközeinek elvétele miatt. Tudniillik ez volt az alapvető indok.

Ez valóban vis major volt. A bizottság megbízatásának e miatt a vis major miatt való meghosszabbításáról van szó. Felmerült időközben, hogy ezt már kérni kellett volna novemberben. Én úgy láttam, hogy mivel a természeti katasztrófák miatt a pénz elvétele lehetetlenné tette, ez belefér a vis major fogalmába és ez automatikus meghosszabbítást jelent.

Tessék parancsolni!

DR. KÓRÓDI MÁRIA (SZDSZ): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! A Szabad Demokraták Szövetsége kezdeményezte annak idején, hogy egy szűk határidőn belül tárgyaljon a bizottság, annak érdekében, hogy ez alatt a hat hónap alatt valójában felmutathatóak legyenek mindazok az érvek, indokok, irányok, amelyek felé a választójogi reformot illetően esetlegesen közös szándékkal el lehet mozdulni. Ez a hat hónap azonban több okból, úgy látjuk, nem telt el eredményesen. A magunk részéről azt látjuk, hogy ez a háromhetes ülésezés semmilyen ügynek nem tesz jót, így például egy-egy ilyen reform-előkészítő bizottságnak sem, sőt még az sem, hogy háromhetenként sem mindig tudunk találkozni és nem minden alkalommal volt lehetőség a kérdések tovább-beszélésére; valójában így ez hat hónap eredménytelenül múlt el, még akkor is, ha az láthatóvá vált, hogy nagyjából hol vannak a törésvonalak.

Teljes mértékben egyetérttek Lamperth Mónikával abban, hogy meg kell vonni az összegzését ennek az időszaknak, hiszen csak ennek alapján látható, hogy érdemes-e ezen a területen további kérdéseket felvetni, érdemes-e a következő időszakot még erre a célra felhasználni, hiszen minél jobban múlik az idő, annál élesebben lehet ezekben az ügyekben egymásra mutogatni, és nem hiszem, hogy ez szükséges és bárki ebbe az irányba szeretne elmozdulni. Mindettől függetlenül mi nem gördítünk akadályt a bizottság további munkájának folytatása elé. Azt gondoljuk, valóban van néhány olyan kérdés, mint például ez az európai parlamenti választási kérdés, amelyről érdemes beszélni, nem árt, ha bekerül a köztudatba, a gondolkodásba, hogy ilyen feladatok vannak és erre érdemes odafigyelni, felkészülni, és ráadásul - azt hiszem - az európai parlamenti képviselők választásának szabályozásával kapcsolatos kérdések megválaszolása során úgy tudunk válaszokat keresni a saját kérdéseinkre is, hogy egy kicsit kevésbé válnak ellenérdekeltté egymással szemben azok, aki pillanatnyi helyzetükből adódóan most más megoldáshoz folyamodnak.

Tehát azt gondolom, hogy ez egy fontos kérdés. Ezért nem támasztunk kifogást az ellen, hogy a bizottság tovább működjön, de azt szeretném rögzíteni, hogy az elmúlt hat hónap mindenféle irányú tapasztalatait összegezni kellene ahhoz, hogy a további munkában esély legyen arra, hogy azokat a kérdéseket, amelyeket valószínűleg meg tudunk beszélni, egyáltalán meg tudjuk beszélni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Tessék, Lamperth Mónika alelnök asszony!

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Köszönöm szépen. Megerősítve az előbb elmondottakat, a Magyar Szocialista Párt támogatja azt - és alá fogjuk írni a kollegámmal együtt a határozati javaslatot -, hogy a bizottság új határidőt kapjon az Országgyűléstől. Mi maximális célnak azt tűzzük ki, hogy mind a négy témában, amelyet az előbb az elnök úr felsorolt, sikerüljön megegyezésre jutni, és azt a célt, amely miatt a bizottság létrejön, elérjük. Mondom, ez a maximális cél.

Minimális célként azt szeretném megfogalmazni, hogy a kisebbségek parlamenti képviseletében mindenképpen döntésre kellene jutni. Itt szeretném megtenni azt a javaslatot, amire az előbb utaltam: a Magyar Szocialista Párt javasolja, hogy a bizottság terjessze ki a tevékenységét, és fogadjon be egy új javaslatot, amelyre egyébként az európa parlamenti választás elvei is utalnak, hogy a listák összeállításánál a nők és a férfiak egyenlő arányát ajánlja az Európa Parlamentnél.

A Szocialista Párt úgy látja, hogy a magyar választási rendszerben is érdemes lenne ezzel a kérdéssel foglalkozni, érdemes lenne, és jót tenne a magyar demokráciának, ha sokkal nagyobb arányban jelennének meg a közéletben a nők. Mi azt gondoljuk, hogy e bizottság keretén belül hasonlóan, mint mondjuk a francia nemzetgyűlés tette ezt decemberben, ahol is

a nemek arányát meghatározták kötelezően a francia választási rendszerben, a magyar választási reformmal foglalkozó bizottság is ezt vegye fel a témái közé. A Szocialista Párt ebben kész aktívan is közreműködni, hogy a javaslatot kimunkáljuk. Mi érdekeltek vagyunk abban - és támogatjuk -, hogy a választási rendszer is hozzásegítse a magyar törvényhozást ahhoz, hogy több nő kapcsolódjon be a törvényhozó munkába.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Úgy látom, hogy a meghosszabbítás ellen senki nincs. Egyezünk meg abban, hogy a felmerült pontosítást az indoklásban - amit Balczó képviselő úr felvezetett - átnézzük. Ezt most rögtön nyilván nem tudjuk aláírni, ezért majd délután a bizottság munkatársaival ezt elvégezzük, és utána körbemegy az irat a kézbesítővel. Így aláírásra kerül, hogy minél hamarabb bekerüljön. Ellenben erről mindenképpen határozni kell. Maga a konkrét terv, hogy meghosszabbítjuk, és milyen további témákkal egészül ki, ma úgy is felmerül az európa parlamenti képviselők választásával kapcsolatban, és ha bármilyen kérdés a következő háromnegyed évben nyitott, gondolom, ezt is fel tudjuk venni. Majd persze meglátjuk, hogy mire jut a hat párt, hogy ezt a hazai belső választáson is véghezvigyük.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Aki elfogadja az 1. napirendi pontot, hogy év végéig kérje a meghosszabbítását a bizottság a plenáris ülésen, kérem, emelje fel e kezét! *(Szavazás. - Egyhangú.)* Megállapítom, hogy a bizottság egyhangúlag elfogadta. Az indoklásbeli pontosítás után a bizottság munkatársainak a segítségével ma és holnap megpróbáljuk aláírni a bizottság tagjaival ezt a határozattervezetet.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Térjünk át a 2. napirendi pontra! Ez az érdemi kérdés, amit ma meg kell vitatni. Hadd jelezzem, hogy ez az, amit már egy évvel ezelőtt elkezdtünk előkészíteni. Bizonyos anyagot körbeküldtünk. Van egy európa parlamenti ajánlás '94-ből, amelynek a fő pontjait összefoglaltam. Ez az, amely tulajdonképpen az ajánlás, de úgy tűnik, hogy ez az ajánlás ilyen kötelező ajánlás. Hadd mondjam el például, hogy a listás választásra ajánlás a '94-es európa parlamenti határozat. Az angolok ezt nem tették meg, csak '99-ben. Ez elég nagy visszhangot kapott. 1999-ben már átálltak a listásra. Úgy lehet mondani, hogy ezeknek a pontoknak eleget kell tenni. Felsoroltam a leglényegesebbeket és utána azokat a dilemmákat, amelyek mind a korábbi felkészülés, mind a mostani hágai úton felmerültek. Tehát ezeket foglaltam össze. De nyilván majd egy sor további is felmerül. Ezt a tervezetet csak egy vitaindítónak készítettem. Látom, hogy elég súlyos kérdések vannak benne - amit én összeállítottam, és úgy tűnik, hogy állást kell foglalni -, de gondolom, hogy még ezeken túl is felmerülhet kérdés.

Technikailag úgy gondolom, hogy lehet 1-9-ig tartó sorrendben tárgyalni, de ha bárki más sorrendben kíván tárgyalni, vagy ezeken túl további kérdéseket kíván felvetni, tegye meg. Hadd jelezzem, hogy van egy alapdilemma, amely legalább két kérdésre is választ ad. Az egyik alapdilemma az európa parlamenti választáson az, hogy nagyon alacsony a részvétel. A 70-90 százalékos nyugat-európai belső választási részvétel mellett most 23 volt az angoloknál, 29 a hollandoknál, de a 30-35 százalék nem ritka, miközben 80-90 százaléka megy el szavazni a belső választáson. Nálunk 55-60 százalék, és általában Közép-Európában ez a jellemző. Ezért felmerül egy nagyon fontos kérdés, hogy lemehet-e 8-10-15 százalékra az európa parlamenti választáson a részvétel.

Két kérdést rögtön ebből eredeztetek. Először is az érvényességi küszöb: ha várható, hogy lemegegy 8-10-15 százalékra, és ugyanazok az okok, amelyek Nyugat-Európában az alacsony részvétel felé hatnak, nálunk talán még fokozottabbak. Az egyik ilyen ok az, hogy az Európában egészében felmerülő kérdéseket csak értelmiségiek, képzett emberek ismerik. Következésképpen a választási elmenetel ebből a körből várható. Ezek nálunk még fokozottabban hatnak, mint Nyugat-Európában, és ebből adódik, amit felvettem, az érvényességi küszöb kérdése.

Egy másik technikai kérdés maga a szavazás módja. A szavazás módjával kapcsolatban Hollandiában láttunk módokat, az Internettől kezdve a telefonos megoldásig. Gondolkodnak rajta, hogy áttérjenek-e rá, tudniillik ha nem mennek el szavazni az emberek, akkor van egy technikai könnyítés. Amit ellenben a hollandok bevezetnek minden választáson - és így is csak 29 százalékot értek el az európa parlamenti választáson -, az a meghatalmazásos szavazás. Ez a kettő már csak abból az alaplilemmából fakad, hogy ha 8-10-15-20 százalékgig megyünk el, akkor felvetődik, hogy az a testület, amelyet ilyen alacsony részvétellel választanak meg, legitim-e. A meghatalmazásos módszer egy kiegészítést jelenthet. De ezt én magam végiggondoltam, és csak bevezetésképpen akarok ehhez hozzászólni. Nyilvánvalóan tudjuk nagyon jól, hogy például a kopogtatócéduláknál bizonyos adásvétel már felmerült. Ha esetleg felmerül szavazatmeghatalmazás, tehát kialakulhat bizonyos rétegekben, jogilag persze lehet büntetőjogi tiltás is stb., ami vissza tudja ezt fogni, Hollandiában nem kaptunk jelzést arról, hogy ilyen probléma van. De az ember feltételezi, hogy elképzelhető. Én csak egy példát mondtam. Úgy tűnik, hogy ezt nagyon nehéz megkerülni, mert ha nagyon alacsony lesz a választási részvétel, abból nagyon nagy problémák lehetnek. De a meghatalmazás - ami esetleg ezen segítene, csak egy problémát vettem fel - elképzelhető.

Átadom a szót a képviselőtársaimnak. Jelzem, hogy ebben állást kell foglalnunk a következő évben mindenképpen. Tessék, Wiener képviselő úr!

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Tisztelt Bizottság! A hollandiai út és az európai uniós választásokról szerzett korábbi ismeretek is azt mutatják, hogy itt túlzottan nagy lehetőség változatok megfogalmazására nincs. Ha abból indulunk ki, amire egyébként a beterjesztett dokumentum is utal, hogy mennyire alacsony a mandátumszám, amelyet egy ország kaphat - hiszen még Németország esetében is 99 hely áll rendelkezésre, más országoknál pedig érthetően jóval kisebb, Magyarország esetében 20 vagy 25 -, ez a mandátumszám kizárja azt, hogy amennyiben listás a választás, abban az esetben bármiféle területi választókerület létrejöjjön. Tehát egyedüli lehetőség az országos lista megteremtése. Ellenkező esetben területi listánként 2-3 mandátum szerezhető, amely teljesen ellentétben áll az arányosság gyakorlati megvalósításával. Az országos lista esetében - ezt is leírja a dokumentum - nincs értelme semmilyen küszöbhatár meghatározásának, mert az alacsony mandátumszám miatt az 5 százaléknál kevesebbet elért pártok úgyszemint jutnak semmilyen helyhez.

Ennek következtében a választás legfontosabb kérdésében, a választási rendszer tekintetében a megegyezés szerintem nagyon gyorsan megszülethet, hiszen itt a technikai feltételek dominánsak, nincs lehetőség - mint erre előbb már utaltam - változatokon folytatandó vitára. Ahol lehet vitatkozni, az valóban a részvételi küszöb. Megjegyzem, hogy listás választások esetében csak kivételesen van ilyen küszöb. Többnyire ilyen eszközt nem alkalmaznak. Az alacsony választási részvétel miatt pedig gyakorlatilag - a nyugat-európai államok tapasztalatai ezt mutatják - a küszöb felvetése legfeljebb megismételt választáshoz vezethet, amelynek inkább a hátrányai, mint az előnyei fogalmazhatók meg. Itt jegyzem meg, hogy az MSZP egyéb területeken is, tehát az országgyűlési képviselő-választásokon is a küszöbhatár eltörlését támogatta korábban is, nyilvánvaló, hogy ebben az esetben is az az álláspontunk, hogy küszöbhatárra semmiféleképpen nincs szükség.

Vita arról bontakozhat ki, hogyan történjen a jelöltállítás, a pártok esetében szükség van-e ajánlászervek gyűjtésére vagy nincs, ha a parlamentbe bekerült pártoknak nincsen ilyenre szükségük, akkor a parlamenten kívül maradtak esetében megkülönböztető-e, ha előírunk bármiféle ajánlásszám-összegyűjtést. Egyébként a holland tapasztalat azt mutatja, hogy az ajánlásszám-összegyűjtés ott teljes mértékben formális, hiszen azt bármilyen politikai erő vagy majdnem mindegyik politikai erő teljesíteni tudja.

A következő ilyen kérdéskör már a szavazás technikájával függ össze, erre nem térnék ki. Van azonban még egy kérdés, amelyet nem kerülhetünk meg, ez pedig az elfogadandó európai uniós választási törvénynek a magyar jogrendszerbe történő beillesztése még azelőtt, hogy Magyarország az Európai Unióhoz csatlakozik, tudniillik itt alkotmányjogi problémák merülnek fel. Erre van áthidaló megoldás: amennyiben olyan záró rendelkezést csatolunk a törvényhez, amely kimondja, hogy ez kizárólag akkor lép hatályba – ez nyilvánvaló is -, ha az európai uniós csatlakozás megtörtént és első alkalmazása az első olyan európai uniós választáson történhet meg, amikor Magyarország már teljes jogú tagnak minősül. Ezzel talán ki lehet védeni azt, hogy a ma hatályos magyar alkotmány egyrészt ezt az intézményt nem ismeri, másrészt az európai uniós választás egyfajta szuverenitását ruházás kifejezője is, ezért nemcsak az alkotmány írott rendelkezésével, hanem alapelveivel is ilyen kitétel nélkül ellentétben áll.

Ennek ellenére azt javaslom, fogadja el a parlament még a csatlakozás előtt a törvényt ezzel a feltétellel, és abban az esetben az alkotmányossági problémák is megoldhatónak látszanak, vagy pedig - legalábbis ez tekintetben - az alkotmányban is történjen egy olyan utalás, amely ennek a törvénynek egyfajta alaptörvényi háttérrel biztosít.

ELNÖK: Csak jelzem, hogy amit én felvettem, a kilencből három-négyre kaptunk választ, de ezek is elég súlyosak, a további öt-hat alapkérdésre még várjuk. *(Dr. Salamon László: Ügyrendi javaslatom van!)*

Ügyrendire jelentkezett Salamon képviselő úr. Megadom a szót.

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Tisztelt Elnök Úr! Az ügyrendi javaslatához tartozóan szeretném megköszönni, hogy az elnök úr ilyen jól előkészítette ezt az ülést, hogy adott egy ilyen anyagot, ahol pontokba foglalta össze a megválaszolandó kérdéseket, úgy érzem, hogy ezek nagyjából teljes körűek.

Az ügyrendi javaslatom pedig ehhez az előzetes megjegyzéshez kapcsolódóan az, hogy a mostani ülésünk legyen egy álláspontfelmérés, menjünk végig pontonként, és anélkül, hogy indokolást mondanának a frakciók, nyilatkozzanak arról, hogy az elnök úr által pontonként felvetett problémákban mi az álláspontjuk. Tehát, hogy elfogadjuk az országos listát, erre igennel, nemmel lehet válaszolni, lehet, hogy nem lesz belőle vita, mert minden párt kijelenti, egyetért, hogy egy országos listát kell csinálni, akkor ezen egy perc alatt túlleszünk, nem biztos viszont, hogy mindenben vannak pártálláspontok. Tehát az lenne a jó, ha pontonként felmérnénk, hogy miben van pártálláspont és az hogyan néz ki.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A jelentkezés sorrendjében... *(Dr. Kóródi Mária: Én az ügyrendihez szeretnék szólni!)* Balsai képviselő úr hamarabb jelentkezett, nem vitás, de ha az ügyrendihez kíván hozzászólni... *(Dr. Balsai István: Nem baj!)* Akkor megadom a szót az alelnök asszonynak.

Tessék parancsolni!

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. KÓRÓDI MÁRIA (SZDSZ): Salamon képviselő úr ügyrendi javaslatával kapcsolatosan azt szeretném javasolni, ne fogadja el a bizottság, hiszen az egész kérdéskört a hétfégi futárpostával kaptuk meg, akkor küldte ki az elnök úr; azt gondolom, nagyon jól felsorolta azokat a problémákat, amelyeken gondolkodni kell, de ezeket valóban át kell tekinteni. Erre nézve sem személyes, sem pártálláspontom, sem frakciómegvitatásra utaló álláspontom nincsen, nem is alakulhatott ki, erre az eddig eltelt idő egészen egyszerűen alkalmatlan volt. Ezért javaslom, hogy a képviselő úr ezt az ügyrendi javaslatát vonja vissza.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Én is hadd jelezzem, hogy pártálláspontként nagyon nehéz erre választ adni, tudniillik ezek nagyon mély kérdések, hogy legyen kopogtatócédula, ne legyen és a többi. Ellenben azért, hogy legalább az érveket ismerjük pro és kontra - egy-egy párt már valamit mutat, bár nyilvánvalóan a pártálláspont fixálódása lesz az, ami azt mondja, hogy ebben a kérdésben így dönt. Azt hiszem, ez az igen nemes megoldás akkor van, amikor fix pártálláspontok vannak és akkor gyorsan le lehet a dolgot szűkíteni.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Szabad visszavonom a javaslatomat? Csak azért, hogy ezzel ne teljen az idő.

ELNÖK: Igen. Tessék!

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Az ügyrendi javaslatomnak csak akkor van értelme, ha minden pártban van álláspont, mivel ez egy hozzászólásból kitűnően nem áll fenn, a javaslatomat nem tartom fenn.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Balsai képviselő úr jelentkezett.

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. BALSAI ISTVÁN (MDF): Tisztelt Bizottság! Úgy látom ezen valóban alapos és mindenre kiterjedő koncepcióba foglalt kérdésekről kell és csak ezekről kell jelenlegi tudásunk szerint vitatkozni. Én egy tényt szeretnék a saját véleményemként közreadni: kicsit optimistának látom a becsléseket a parlamenti képviselői számainkat illetően. Körülbelül 100 millió ember vár tagságra és van 75 hely. 10 millióra ennél fogva nem lehet kétszer vagy háromszor annyit kalkulálni. Tehát nem azokhoz kell hasonlítanunk magunkat, akik az EU alapító tagjai és nem a legutóbb felvettekhez, ahol már arányos csökkentés van, Ausztriánál vagy Finnországnál. Világos, hogy 700 főnél nem lesz több az EU-ban, biztos vagyok benne, hogy nem fogják csökkenteni sem a német, sem a spanyol mandátumok számát, itt inkább 10 körül kell majd a magyar képviselői helyek számát megállapítani. Én a számokból indulok ki, csak Lengyelországgal és Csehországgal számítva aránytalannak tűnik, mert akkor ez a három ország elfoglalná a fennmaradó helyeket és másokkal is tárgyalnak.

Ezzel csak azt akarom aláhúzni, hogy nem lehet másról szó, mint országos listás választásról, nem lehet másról szó, mint százalékos küszöb nélküli választásról, és - azt az álláspontot osztva, amit Wiener György mondott - bármilyen szomorú, tudomásul kell vennünk, magunkat hoznánk kellemetlen helyzetbe, ha részvételi küszöböt íránk elő, mert nem történne más, mint még egyszer elmenne még kevesebb ember a következő fordulóban, ami, nem is tudom, technikailag hogy illeszkedik és mikor, hogyan lehetne lebonyolítani, ilyen ismereteim nincsenek, tehát az Európai Parlament megalakulásának és egyéb tényeknek a függvényében egyáltalán van-e erre mód vagy hogyan kell ezt majd időzíteni. Azt hiszem, be kell látni, hogy csak egy küszöb nélküli, egyfordulós, országos listás választásról beszélgethetünk, úgy érzem, hogy másra nem kerülhet sor.

Természetesen a női-férfi arányokkal kapcsolatos álláspontot és az erre vonatkozó ajánlást ismerve nyilván a magyar törvényi szabályozás is törekedni fog arra, hogy legalább olyan mértékű legyen, mint amilyen az általunk ismert országokban megvalósul.

Az összeférhetetlenséggel kapcsolatban itt eltérő véleményeket és a szabályozástól is eltérő gyakorlatról hallottunk. Azt hiszem, nyugodtan dönthetünk majd úgy, hogy a magyar parlament sajátos összetétele miatt is, amely jelenleg mindenféle egyéb, oda nem való funkcióknak a parlamenti mandátummal összeférhetőségét szabályozza, hiszen meglepődve

tapasztalták holland partnereink, hogy megyei közgyűlési elnökök, polgármesterek, más, számukra elképzelhetetlen funkcióban lévők is magyar parlamenti képviselők, itt majd meghúzhatjuk azt a határt, hogy az Európai Parlament tagja egyúttal nem lehet a nemzeti parlament tagja Magyarországon. Az Európai Parlament üléseinek a jelentősége és talán számszerűsége is nő; jelenleg többet ülésezik az Európai Parlament, mint a Magyar Országgyűlés, ezt szeretném azoknak mondani, akik esetleg nem tudják. Az a helyzet, hogy a bizottsággal együtt számítva gyakrabban ülésezik, éppen a múlt héten volt egész hetes plenáris ülés.

A pártok távol tartásával kapcsolatos, meglehetősen speciális és tényleg csak a holland benyomások tükröző felvetéssel kapcsolatban azt hiszem, hogy a rendkívül alacsonynak prognosztizálható mandátumszám különösebb eljárást a magyar törvénytől nem fog megkívánni.

Ami a kampányfinanszírozás kérdéseit illeti, úgy emlékszem, erre a részre igazán pontos választ nem kaptunk, pontosabban úgy vettem észre, hogy egy önfinszírozó ügyről van szó. Tehát maga az EU finanszírozza a választást, és az ország költségvetéséből finanszírozzák. Egyfajta nagyon nehezen kommunikálható helyzettel állnak majd szemben a választópolgárok Magyarországon első ízben, hogy tulajdonképpen mindenki hasonló, vagy legalábbis a nemzet szempontjából majdnem azonos programokat fog majd mint pártjelölt képviselni a kampányban, vagy a pártlistás választások révén képviselni. Azt hiszem, hogy ez a mai viszonyok alapján Magyarországon külön pártfinanszírozást nem igényel. De természetesen egy törvénynek nemcsak a mából kell kiindulnia. Mindenesetre az itt írt számokat én nagyon magasnak találom, tehát szerintem nyilván nem fogja túllépni, nem lépne túl egyetlen párt sem ezt az összeget, amit az elnök úr összefoglalt. Ez a rövid álláspontunk, az első reflexiónk.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A Belügyminisztérium Választási Irodájának a képviselője jelezte, hogy szeretne hozzászólni. Hogy 20, vagy 25, vagy mennyi lesz, ez a csatlakozás egyik alkatárgya. Ha a Külügyminisztérium képviselője valami információt ezzel kapcsolatban tud mondani, felmerült-e esetleg az európa parlamenti tagságunk méretéről valami adat, ha egyáltalán felmerült, akkor kérem, mondja el, ha nem, akkor természetesen tárgytalan.

Megadom a szót a Belügyminisztérium Választási Irodája képviselőjének. Tessék!

Hiba! A könyvjelző nem létezik. RYTKÓ EMÍLIA (BM): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Áttanulmányoztuk a koncepcióra készített javaslatot. Ha az elnök úr és a tisztelt bizottság megengedi, akkor választásszakmai szempontból néhány megjegyzést szeretnék hozzátenni, talán egy kicsit elősegítve a gondolkodást.

Engedjék meg, hogy elsőként arról beszéljek, ami nincs benne. Azt gondolom, hogy talán egy ilyen Országgyűlés elé kerülő koncepciótervezetben célszerű lenne azt az alapkritériumot megfogalmazni, hogy itt nyilván egy egyfordulós, arányos, egyszavazatos, országos listákkal lebonyolódó választásról van szó. Tehát magának a választásnak a típusát kellene talán kiegészítésképpen a koncepcióban megfogalmazni.

Zavart okoz, de vélhetően csak nekünk, hogy már az első oldalon is megjelenik, hogy 2009-től másfajta számokról lesz szó. Most az az igazi kérdés, hogy egy csatlakozás utáni első választásnál, ami 2004-ben várható, milyen törvény szerint történik a választás, és majdan egy 2009 után megváltozó dologról is kellene gondolkodni. Tehát a kérdés az, hogy ezt a törvényt, amit meg kíván alkotni az Országgyűlés, a mostani pillanatban és majd 2009-ben változtatni fogja, vagy már előre akár 2014-ig, hiszen az lesz az az év, amikor a két választás - az EU-s választás és a magyar parlamenti választás - egybeesik.

Nem könnyíti meg a helyzetet ebben a pillanatban, ha - most még mindig arról beszélek, ami nincsen benne - nem derül ki a koncepcióból - és ez számunkra most nem volt kiolvasható -, hogy mely pártok indulhatnak a választáson. Ez is összefügg a 2004 vagy a 2009 utáni helyzettel. Ezek most csak magyar pártok, vagy már olyan EU-s pártok, mint mondjuk az európai zöldek, vagy indulhatnak esetleg regionális pártok. Ez a kérdés ebben a pillanatban talán egy kicsit pontosítást igényelne.

Jó lenne, ha a koncepcióból kiolvasható lenne, hogy kinek a joga a választás konkrét napjának a kitűzése. Az irányelvek szerint a választás májusban történik, azonban vélhetően lehet, hogy csak a mi tájékoztatásunk okozza, de a konkrét időpillanat meghatározását valakinek a hatáskörébe kell utalni. Lehet persze, hogy nagyon súlyosan befolyásol bennünket a magyar választási rendszer rendkívül precíz és körülírt meghatározása minden kérdésben, de ebből a választási koncepcióból éppen ezért egy picit még hiányzik az eredménymegállapítás matematikai képlete. A bizottság előtt pontosan ismert, hogy a két véglet - a Down-módszer és a Selmy-módszer - között vannak átmenetek, tehát hogy itt milyen típusú eredménymegállapításra kerül sor. Ezek az általános megjegyzések, noha maga az előterjesztés rendkívül sokoldalú, és szinte minden kérdést érint. Önmagában már feltétlenül jó tárgyalási alap. Talán inkább néhány kiegészítést lehet így hozzátenni.

A részletekhez is hozzászólnék, ami az egyes pontokat érinti. A 2. pontban az 5 százalék mindenképpen elérhető. Ezt megpróbáltuk matematikailag utolérni, de ez nem feltétlenül van így. Ugyanis ha 8 millió választópolgárból indulunk ki, akkor az 5 százaléka 400 ezer. Abban az esetben, ha teljesen jogosan feltételezhető, hogy a választási megjelenés akár 20-25 százalék körüli lehet, akkor itt már nem feltétlenül igaz, hogy az egy mandátumhoz biztosan megszerezte a jelölt az 5 százalékot. Tehát ezt a kérdést mindenképpen azért bátorítottam ilyen részletesen érinteni, mert ez mindenképpen összefügg azzal, hogy a választási eredmény kiszámításának a matematikai modelljét mindenképpen meg kellene adni.

A 4. pontnál van egy olyan aggályunk, amelyet úgy gondoltunk, hogy tisztességes megosztani a tisztelt bizottsággal. A meghatalmazásos módszer korrektségét vitatjuk. Ugyanis a meghatalmazás alapján nincs garancia arra, hogy korrektül a szavazás arra történik, akire meghatalmazták. Lényegileg aki meghatalmazott, az kvázi két mandátummal rendelkezik. Ennél talán egyszerűbb és biztonságosabb - én egy régi javaslatot próbálok most feleleveníteni -, ha meggondolja a tisztelt bizottság esetleg ismételt a postai szavazás lehetőségét. Korábban a bizottság előtt szerepelt már ez a kérdés. Talán mégis nagyobb garanciát jelentene a megoldásra az, ha az állampolgár, noha postai úton, de saját maga adná le a szavazatát.

Az 5. pontban van egy nagyon komoly dilemmánk. Ez az 5. pont arról szól, hogy a kötöttlistás rendszer helyett a szabadlistás rendszert kívánja bevezetni. A szabadlistás rendszert kívánja bevezetni. A szabadlistás rendszer választástechnikailag egy teljesen kezelhető dolog, ámde a szabadlista azt is eredményezi, hogy a listára jelöltek kerülhetnek fel, tehát a szabadlistánál aki választ, az szabadon felírhatja azt, akit ő szeretne felvezetni a lapra. Ha ilyen szabad választási lehetőség van, akkor mindjárt megváltozott a jelöltajánlás módja, és ez befolyásolja a további szóródását a lehetőségeknek. Talán a preferenciális szavazást lenne még értelmes dolog megfogalmazni, ahol a lista adott létszámú, fix, a rajta szereplő jelöltek fixek, ámde a választópolgár preferálhatja a sorrendjét, az 1., 2. helyezettjét annak, akinek ő szavazatot szeretne juttatni.

A nőkérdésben nekünk is az az álláspontunk, hogy az európai uniós elveknek is ez a kívánalma, és teljesen korrekt lenne bizonyos fajta százalékot megállapítani, noha a választás eredménye nem feltétlenül majdan ezt tükrözi.

A 7. pont kapcsán ezt az összeférhetlenségi kérdést azért nem taglaltuk részletesen, hiszen a két megbízatás majdhogynem kizárja egymást, hiszen nem lehet egyszerre kint is lenni, bent is lenni. Tehát egy kicsit nehéz lenne.

Két kérdéshez szeretnék még néhány megjegyzést fűzni, talán befolyásolva vagy a figyelmet felhívva más oldalára is az önök gondolkodásának. Az egyik a 8. pontban a kaució ügye. Szeretném elmondani, hogy választástechnikai szempontból a mi oldalunkról, akiknek ezt bonyolítani kell, ez a legegyszerűbb. A választás tartalma, minősége, színvonala szempontjából azonban ez egyáltalán nem kívánatos, egyszerűen a magyar választási rendszerben az ajánlószelvény-gyűjtés már egy begyakorlott dolog, a választópolgár tudja, hogy jönnek az ajánlószelvényért, kopogtatnak; lehetőséget ad arra, hogy a pártok aktivizálják a tagságukat, lehetőséget ad arra, hogy az emberek egy kicsit közelebb kerüljenek a tőlük elég távol lévő európai uniós választáshoz. Talán ez az aktus elősegítené, ha ezt a gyakorlatot követnénk, hogy növekedjen a részvétel, hiszen ez mindenképpen egy lehetőség a propagandára, az agitálásra, a személyes megjelenésre. Ezért, ha a mobilizálási esélyét vesszük alapul egy ilyen kopogtatócédula-gyűjtésnek, akkor azt gondoljuk, ez hatékonyabb a választói aktivitás növelése szempontjából.

Az utolsó kérdés - természetesen szigorúan csak a szakmai álláspontunkat fejtem ki, és nyilván ez az önök kompetenciája - a kampánypénz ügye. Az az álláspontunk, hogy aki listát tud állítani, annak biztosítani kell a kampánypénzt. Ami talán továbbmutat az eddigi tapasztalatnál, hogy rendkívül szigorúan kellene a törvényben szabályozni, hogy érdemben el kell tudni számolni a kampánypénz felhasználásával, és amennyiben a listát állító párt nem tud elszámolni, akkor kampánypénz-visszaélést követ el, ezt pedig szankcionálni kell. Ez a választási pénzügyi kérdés minden törvényünkben és minden eljárási kérdésben egy kicsit hiányos. Azt gondolom, mivel meg kell alkotni egy európai parlamenti választási törvényt, nyitva áll a lehetőség, hogy a bizottság ebben a kérdésben egy nagyon határozott és előremutató álláspontot foglaljon el.

Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Az Igazságügyi Minisztérium képviselője jelezte, hogy ő is hozzá szeretne szólni. Kérem nevének és pozíciójának bemondását a jegyzőkönyv számára. Megadom a szót.

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. WALLACHER LAJOS (Igazságügyi Minisztérium): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Wallacher Lajos vagyok, az Igazságügyi Minisztérium európai közösségi jogi főosztályának helyettes vezetője.

Nagyon röviden csak általános kérdésekhez szeretnék információt nyújtani, különösen ahhoz a felszólaláshoz kapcsolódva, hogy a törvényi szabályozást mikor kell elvégezni, illetve hogyan kell igazítani az alkotmánymódosításhoz. Az Igazságügyi Minisztérium jelenleg is dolgozik azon a problematikán, hogy az alkotmányunkban milyen módon kell megteremteni a lehetőségét az Európai Unióhoz való csatlakozásnak; nyilvánvalóan a majdani csatlakozás előtt kell az Országgyűlésnek ezt az alkotmánymódosítást véghez vinnie.

Álláspontunk, illetve az előzetes munkálatok szerint ehhez az alkotmányos problematikához kapcsolódik a választójog kérdése is. Az európai parlamenti választásokra az uniós állampolgároknak meg kell adni Magyarországon belül is a választójogot, illetve ennek a hatalmi ági kérdésnek is, hogy az Európai Parlamentben Magyarország képviselőkkel rendelkezhet célszerű megjeleni az alkotmányban, és ehhez kapcsolódhat egy választási törvény.

Tehát összegezve azt lehetne mondani, hogy a problematikát az alkotmánymódosításra is figyelemmel, arra tekintettel vélhetőleg majd egységesen célszerű rendezni, illetve a megfelelő egyensúlyt megtalálni, hogy mi az, ami az alkotmányban kerülhet elhelyezésre és mi az, ami egy külön törvényben kell hogy megfogalmazódjék. Tehát a kormányzat ezen dolgozik, és e munka részét képezi az is, ami a jogharmonizációs program is megjelenik, hogy

egy irányelv szabályozza az uniós állampolgárok aktív és passzív választójogát, amihez a jogközelítést el kell végeznünk, és ezt a csatlakozás előtti évre ütemezte a jogharmonizációs program.

Még egyetlen egy megjegyzés: a közösségi jogban milyen források szabályozzák a parlamenti választások problematikáját? Az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek vannak rendelkezései az Európai Parlamentről és ennek egy olyan szabálya van, amely arról beszél, hogy az Európai Parlamentnek kell egy javaslatot készítenie ezen választások alapelveiről, amelyet azután a tanács egy határozattal elfogad és e határozat mellékleteként megjelenik egy olyan okmány, amelyet a tagállamoknak ajánlanak elfogadásra, és minden tagállam a saját alkotmányos követelményei szerint ezt az okmányt ratifikálja és erről a tanácsot megfelelő módon értesíti. Ezt a jogforrást pillanatnyilag még nem fogadta el az Európai Unió, amit ismerünk európai parlamenti határozatot, állásfoglalást, az egy tervezet erre nézve, ami az első lépést jelenti, azonban ezen az úton még végig kell menni. Ezen tervezet tartalma valóban nem szabályozza mélyebben a problematikát, mint ami itt a korábbiakban is elhangzott, illetve amit az elnök úr összefoglalása tartalmaz, tehát mindazok a kérdések, amelyek itt további részletekként felmerültek, várhatóan ennek a tervezetnek a fényében nem kerülnek európai szinten szabályozásra, hanem a nemzeti szabályozás kompetenciájába fognak tartozni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Hadd jelezzem, hogy eddig a dolognak egy aspektusát nem néztük végig: nyilvánvalóan több minisztérium belső európai integrációs részlegei dolgoznak egy sor kérdésen, többek között ezen is.

Tudniillik mi dönthetünk úgy, hogy lényegében megvitatjuk ezeket a kérdéseket, de amennyiben esetleg ütközik, a kormánzatnak kell először bizonyos dolgokban megegyezésre jutni az Európai Unió tárgyaló delegációjával, akkor nem vesszük fel abba az országgyűlési határozatba, amit nekünk le kell tenni, hogy mire jutottunk. Egy vitasorozat lesz erről, nyilvánosan megismertetjük, és a pártok is lehetőséget kapnak, hogy kialakítsák az álláspontjukat, de nem vesszük bele abba a formális határozatba, amit nekünk a végén le kell tenni. Ez egy megoldás.

A másik megoldás, és erről majd dönteni kell a határozat tartalmának összeállításakor decemberben, de nyilvánvalóan már most elképzelésünknek kell lenni arról, hogy mi is vegyük be, határozatterv szintjén, ha tudjuk, megalkotjuk a szabályozási koncepciót. Hogy erről a kész törvény mikor készüljön el, azt a kormánzatra bízunk, majd ahogy halad csatlakozási tárgyalás.

Van egy harmadik megoldás: a ciklus végéig kéri azt a hat párt, ha abba az irányba mennének el, hogy szeretnénk, ha törvény szintjén is ezt a parlament megalkotná. Tehát erről több elképzelés lehet.

Hadd kérjem, mivel az Igazságügyi Minisztérium és a bizottságunk között ilyen összeköttetés nem volt - Tóth Zoltán államtitkár úr volt a BM részéről, aki állandóan részt vett az üléseken, de az Igazságügyi Minisztérium részéről ilyen közvetlen kapcsolat nem volt -, ellenben most örömmel hallottuk a minisztérium álláspontját, mivel a későbbiekben ez majd a tárgyalásokon előkerül, hogy a minisztérium integrációs részlegének az ide vonatkozó álláspontját, pontosabban javaslatait, elképzeléseit egy kicsit konkrétabb formában írásban bocsássák rendelkezésünkre, hogy ne csak szóban kapjuk meg.

A Külügyminisztérium képviselője jelentkezett, hogy ismertesse álláspontjukat.

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. NAGY ERZSÉBET
(Külügyminisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt bizottsági Tagok! Az elnök úr kérdésére

válaszolva az alábbiakat tudom elmondani: konkrétan természetesen még nem ismerjük, hogy mennyi lesz az a hely, amely az Európai Parlamentben Magyarországnak majd jutni fog. Pillanatnyilag az alábbiakat ismerjük: az amszterdami szerződés világosan előírja, hogy az Európai Parlament létszáma nem haladhatja meg a 700 főt. Ennek alapján kalkulálva a jelenlegi elosztás szerint ha csak 5 új tagállam lépne be mondjuk az első körben az Európai Unióba, már meghaladná a létszám a 700 főt.

Ezt felismerve az 1999 decemberi helsinki tanácsülés úgy döntött, hogy ebben a kérdésben és más intézményi kérdésekben is kormányközi konferenciát hív össze, amely február 14-én megkezdte a működését. Ez a kormányközi konferencia egyebek mellett ebben a kérdésben is dönteni fog, és szintén a helsinki tanácsülés döntése értelmében be kell hogy fejezze a tevékenységét ez év végéig. Amennyiben ezt az optimális esetet vesszük figyelembe, a ratifikálási eljárások akkor is eltarthatnak még mintegy másfél-két évig, tehát körülbelül 2002 vége az, vagy 2002 folyamán várhatunk a tagállamok és az Európai Parlament által ratifikált döntéseket.

Az előzetes számítások szerint 20-25 fős helyre számíthatunk az Európai Parlamentben, de konkrétan csak akkor, az érvényes döntések függvényében fogjuk ezt megtudni. Egyébiránt pedig szeretném - mint ahogy ezt Pokol úrnak az ülés előtt megtettem - felajánlani a Külügyminisztérium integrációs államtitkárságának a segítségét szakvélemények formájában akár írásban, akár szóban a kérdések pontosításához. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadd jelezzem a Külügyminisztérium képviselőinek, hogy van egy vitaalap, és ha ehhez a minisztérium részéről részleteiben van egy írott anyag - úgy, ahogy az előbb a Belügyminisztérium részéről bizonyos állásfoglalást hallottunk, és nyilván ahogy haladunk előre, ezek pontosabbá, részletesebbé válnak -, és az észrevételeket írásban megkapnánk, mivel a következő üléseinken ez felmerül, nagyon megköszönnénk. Köszönöm szépen.

Megadom a szót Balczó képviselő úrnak.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Köszönöm a szót. Szerencsésebb helyzetben vagyok, hiszen a minisztériumi szakvélemények után szólhatok, és nyilvánvalóan a Rytkó Emília által elmondottak is több kérdés pontosításában segítenek. Talán annyit hadd tegyek hozzá, nem az elnök úr védelmében, mert nincs rá szükség, de nyilvánvalóan ez a szabályozási koncepció kérdése úgy merül fel, hogy nem egy normaszöveget megelölöző anyag, ahol természetesen nyilván pontos definíciókra lesz majd szükség, hanem azokat a legfontosabb elveket próbálja rögzíteni, amelyekhez célszerű egy előzetes, vélhető kétharmados támogatást megtalálni a parlamentben, hiszen miközben szükséges a kormányzati munka ismerete is, a dolog jellegénél fogva nyilván egy kétharmados törvény esetében az a koncepció vagy törvény számíthat sikerre, ahol lehetőleg már menetközben megtörténik az egyeztetés.

Röviden elmondanám a véleményünket mind a kilenc pontról. Természetesen egyetértünk azzal, hogy országos szintű választási lista legyen, és egy lista legyen. A küszöb felállítását nem tartjuk szükségesnek, hiszen olyan alacsony százalékkal nem juthat egy mandátumhoz sem egy párt, amelyre azt lehetne mondani, hogy vessük el, mert ugyan egy mandátumot elért, de ez mindössze 1 százalék.

A másodikon egyetértünk azzal, hogy ne legyen küszöb. Viszont másképp látjuk az érvényességi küszöb kérdését. Tudniillik most ez a törvény végül is az első EU-s parlamenti szavazásra szól. Nyilván jó lenne ezt húsz évre változatlanak tekinteni, de hogy tudjuk, hogy a feltételek is változhatnak 2009-ig, a törvény arra való, hogy ha az a társadalmi viszony, körülmény megváltozik, amelyben született, akkor megváltoztassuk a törvényt. Tehát én most csak abban tudok gondolkodni, hogy igen, lesz egy első európa parlamenti választás majd

ebben az országban, feltételezve az EU-csatlakozást. Most erre azt mondani, hogy nem vállaljuk azt, hogy erre valamilyen, akármilyen alacsony küszöböt előírjunk, számomra furcsának tűnik. Hogy egy 20 százalékos, vagy akár 15 százalékos küszöböt nem merünk, miközben a pártok döntő többsége úgy érzi, hogy egy nagyon nagy támogatás várható a csatlakozás idején, és nem tudjuk elhinni vagy elvárni azt, hogy minden ötödik magyar választópolgár, ha a 20 százalékot tekintjük kisebbnek, egy ilyen első választáson megnevezze, hogy milyen politikai erőket kíván látni ebben a döntéshozatali testületben, ezt én furcsának találom. Ha nincsen küszöb, az van benne, hogy adott esetben azt mondjuk, hogy lehet, hogy 10 százalék alatt lesz. Ez számomra annyiban kérdőjeles, hogy milyen legitimitása van akkor egy ilyen parlamenti képviselőnek, ha ilyen passzivitás előzi meg a választást. Tehát nem magas, de valamilyen mértékű küszöb meghatározását javasoljuk.

A 4. pont: a meghatalmazásos szavazást nem javasoljuk nemcsak az esetleges jogi vagy technikai problémák miatt, hanem tartalmi okok miatt is. Ha valaki kialakult véleménnyel rendelkezik abban a tekintetben, hogy melyik listát kívánja támogatni, akkor azt a fáradságot is meg tudja tenni, hogy egy szavazó körbe elmegy - nagyon jól tudjuk, hogy egy-egy lakóhelyen belül milyen kis távolságra van -, viszont ha valaki azért ad meghatalmazást, illetve felhatalmazást, mert ő nem kíván ebben a kérdésben szavazni és véleményt nyilvánítani, akkor pontosan az az elfogadható helyzet áll elő, amit Rytkó Emília is említett, hogy gyakorlatilag tartalmilag adott választópolgárokat két szavazattal ruházunk fel, hiszen a meghatalmazás nem azt jelenti, hogy rögzíti, hogy a meghatalmazó vajon melyik listát kívánta volna támogatni. Tehát ebből a szempontból mi semmiképpen nem támogatjuk a meghatalmazásos szavazásos módszert.

Hogy legyen-e szabadlistás rendszer, és én a szabadlistából a preferenciális listát olvastam ki, nem tekintjük alapkérdésnek. Annyit hozzá kell tenni, hogy mivel egy-egy listáról adott esetben két-három vagy egy-két ember juthat csak be, egy párt szerintem úgy fogja összeállítani, hogy nagyon fontos, hogy milyen szakmai felkészültséggel rendelkezzen az, akit a lista élére vagy elejére rak, hogy nemzetközi jogász tapasztalata legyen, nyelvtudása legyen, vagy környezetvédelemmel foglalkozzon. Ebben a tekintetben egy kicsit aggályosnak tartom azt, hogy esetleg a szabadlistával történjen mondjuk bizonyos névismertség alapján a kiválasztás, amikor - még egyszer mondom - ilyen szerény létszámú képviselő bejuttatása esetén az Európai Parlament munkáját figyelembe véve olyan szakmai szempontok játszhatnak alapvetően szerepet, amit csak az adott, listát állító párt ilyen irányú döntései határoznak meg. Ezzel együtt a preferenciális listát is elfogadhatónak tartjuk.

A női-férfi egyenlő aránnyal kapcsolatban természetesen azt mondani, hogy az egyes listákat összeállító pártok morális kötelességére bízunk, ezzel egyetértünk, de a következőt tartjuk meggondolandónak. Miközben tudjuk, hogy a magyar társadalomban még mindig vannak olyan előítéletek, amelyek nehezebbé teszik egy nő politikusi, közéleti érvényesülését, ebben a tekintetben sok mindenen kell változtatni. Ezzel egyetértünk. Éppen ma van itt, a felsőházi teremben egy, a nők egyenjogúságával, egyenlőségével foglalkozó konferencia, amely nyilván ezeket a meglévő társadalmi gátakat akarná lebontani. Ezzel is egyetértünk.

De azzal, hogy kötött és adminisztratív módon határozzuk meg a női politikusok bekerülését, a következők miatt nem értünk egyet. Az egyik: ebben a kérdésben nyilván nem egy nagyon tág körben, de próbáltam véleményeket gyűjteni. Sok női politikus számára sértő lenne, hogy amikor ő a saját maga tudása, felkészültsége alapján került be egy-egy helyre pozícióba, vagy a parlamentbe, akkor ezentúl egy kontingens alapján történő bekerülésnél óhatatlanul bizonyos szempontból megkérdőjelezhető, hogy vajon mennyiben segítette az ő adott helyre való bekerülését önmagában az a tény, hogy ő nő. Tehát ilyen szempontból egy bizonyos értelemben pont a női politikusok számára lehet bántó.

A másik pedig az, hogy adminisztratív módon nagyon kikerülhető, mert azt mondjuk, hogy lesz egy 16 fős lista, legyen abból 8 férfi, 8 nő, tehát a listaállítási hellyel ezek kipipálhatók. Ezek a jelölések kipipálhatók, ugyanakkor tartalmilag adott esetben mégsem érvényesülnek.

Végül: a jelölésre adott fix és kötelező kontingens egy olyan megkötése a szabad választásnak, amely azokkal a liberális elvekkel, amit a MIÉP vall, nem pontosan illeszthető össze.

A 7. kérdésben: igen, mondjon le az országgyűlési képviselői mandátumról az, aki európai parlamenti képviselő lett. Kevésnek tartjuk az önmérsékletet; itt a mostani parlamentben, nem akarok pozícióhalmazról beszélni, de tipikusat tudok mondani, polgármester, megyei közgyűlési elnök, bizottsági elnök a képviselő. Azt látom, hogy ezek a funkcióhalmazok adott esetben a parlamenti munka rovására mennek, éppen ezért azt javasoljuk, igenis törvényileg legyen szabályozva, hogy le kell mondania a magyarországi parlamenti tagságáról annak, aki európai parlamenti képviselő lett. Ebben Balsai Istvánnak meg is erősít az a megjegyzése, hogy milyen mérvű munkáról van szó.

Az ajánlócédulákkal kapcsolatban, azt hiszem, döntést kellene hozni, mert az teljesen világos, hogy az ajánlócédulák gyűjtése során közelebb kerülhetnek az állampolgárokhoz és talán növelhetjük a részvételt, ugyanakkor a pártok szempontjából nézve a kérdést nagyon jól tudjuk - hogy most egy erős szót használjak -, adott esetben elég nagy tehertétel a pártoknak, ha egy ilyen magas ajánlócédula-számot állapítanánk meg egy országos választást követően egy ilyen újabb kampány végigvitelére. De természetesen itt nyilván más jellegű cédulagyűjtésről van szó, hiszen egy párthoz és egy listához kell hozzárendelni és országos szinten. Tehát az, hogy egy pártnak milyen támogatottsága van és ez ajánlócédula-gyűjtés mennyiségében milyen feladatot jelent, nagyon függ attól, hogy ezt a számot milyenre állapítanánk meg, tehát ilyen értelemben van értelme róla gondolkodni, de nagyon erősen a szabályozás konkrét kérdésétől függ.

Végül: azt hiszem, bizonyos forrásokra mégis szükség van ahhoz, hogy a pártok egy kampány során megismertessék a maguk Európai Unióval kapcsolatos álláspontját, ahhoz, hogy világos legyen az állampolgárok számára, hogy mi között választhatnak, mert ez segíti elő a szükséges részvételi arányt.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm, képviselő úr. Lamperth Mónika alelnök asszony jelentkezett. Megadom a szót.

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Tisztelt Bizottság! Én most nem térnék ki valamennyi pontra, hiszen Wiener György kollégám az alapvetést megtette a Szocialista Párt részéről, csak megerősíteni szeretném őt, hogy azt gondolom, ebben a kérdéskörben viszonylag hamar megegyezésre juthatunk, hiszen az alapelveket tekintve úgy látom, hogy egyetértés van. Tehát azt gondolom, ha azt tűzzük ki célként - itt az elnök úr többféle alternatívát felvázolt -, hogy a mostani ciklus végére legyen hatályos szabályozás, ami összhangban van az Igazságügyi Minisztérium által folytatott jogalkotó és -előkészítő tevékenységgel, az alkotmányos megoldás kidolgozásával, én ezt egy reális célnak tartom, mi a magunk részéről ezt támogatjuk, és lehetségesnek is látjuk, hogy ebben megegyezésre jussunk.

Néhány részletkérdésben biztosan lesz közöttünk vita, és anélkül, hogy részletesen a női vagy férfi arányok kérdésébe belemennék, azt gondolom, azok az aggályok, amiket a képviselő úr felvetett, a szabályozással kiküszöbölhetők, tehát én látok rá lehetőséget - megnézve néhány ehhez hasonló szabályt -, hogy ezt technikailag is kiküszöbölje a

jogszabály. Azt gondolom, arról pedig majd meg kell kérdezni a képviselő nőket, hogy ez nekik sérelmes-e vagy sem. Azt gondolom, hogy az országgyűlési képviselő nőknek van a legkisebb oka arra, hogy megsértődjenek, hiszen ők egy olyan versenyben szereztek mandátumot, amelyben semmiféle rásegítő mechanizmus nem volt. Mi ezzel együtt szükségesnek tartjuk, hogy legyen ilyen, és ha például a nők ezt sérelmesnek tartják, akkor el tudom képzelni, hogy a férfiak oldaláról fogalmazzuk meg az arányt és akkor máris nincsen ilyen, hiszen két oldala van a dolognak, mondhatjuk azt, hogy nem lehet 50-nél kevesebb férfi a parlamentben, így segítettő a férfiak részvételét és akkor máris nincs ok arra, hogy a hölgyek megbántódjanak.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Engedjék meg, hogy a frakcióm nevében én is mondjak pár szót, nyilván nem a véglegesség szándékával, mert úgy láttam, hogy ezek csak körülbelüli álláspontok és ez így helyes, mert ezek mély kérdések. Bizonyos pártoknak a szociológiai beágyazottságát vagy hogy másfajta szavazótömbjei vannak, egy-két felszólalásban már láttam, ez nyilvánvalóan fel fog erősödni a következő háromnegyed évben, ha meghosszabbítják a mandátumunkat és ebbe részletesen belemegyünk.

Úgy tűnik, azon nem nagyon lesz vita, hogy egy országos listát érdemes állítani; bár lehetőség lenne rá, de nem érdemes területi listákkal szétszabdalni.

A másik a bejutási küszöb. A lényeg az, hogy 5 százaléknál nem szabad magasabb küszöböt felállítani, mivel azonban olyan kevés lesz, nem lehet tudni, 10-15-20-22 lesz az a képviselői mandátum, amit megkapunk, hogy egyet elérjenek, 5 százalék kell hozzá, sőt elképzelhető, hogy 8-9-10 százalék, ha az a pesszimista verzió jön be, hogy csak 10-et kapunk, de az már nem küszöb, hanem a mandátumok kis számából adódik. Tehát így a küszöb elesik, mert nem tudjuk felállítani.

Az érvényességi küszöb: Balczó képviselő úr 15-20 százalékos bizonyos minimális küszöböt jelez. Ez azért fontos, mert ha ezt felállítjuk, akkor utána a pártoknak sokkal keményebben kell dolgozni, szaladni, menni az országban, lehet, hogy úgy sem jön össze, de az biztos, hogy a hat pártnak vagy ha 12 párt megindul, jóval nagyobb kinnal-keservvel kell előrehaladni. Ezzel szemben, ha nem állítjuk fel 10-15 százalékosra, akkor kisebb erőfeszítés is elég. Biztos nagyon nagy terhet jelent, de kényszeríti a pártokat és ezáltal legitimebb a kiválasztás, mert nagyobb lesz azok száma, akik elmennek szavazni. Ellenben, ha mégsem lesz elég, akkor bajok vannak, mert ha megismételjük, tudjuk, hogy a magyar választók közül még kevesebb megy el, akkor botrány lehet. Angliában tavaly 23 százalék ment el és ott magasabbak a belső választásokon a részvételi arányok.

Megértem a MIÉP álláspontját, tudniillik ha azt mondja a többi párt, hogy itt ilyen nagy a támogatottsága az uniós részvételnek, akkor az a választási részvétel nyilvános bizonyítékát jelenti. *(Balczó Zoltán: Így van.)* Jó, de itt nagy a kockázat. Tudjuk nagyon jól, hogy a választási részvétel kifejez bizonyos dolgokat, de azt hiszem, nem közvetlenül adódik, hogy nem támogatom a csatlakozást, éppen ezért nem megyek el választani, ez sokkal bonyolultabb, sok-sok indoka van, hogy miért nem megy el az ember választani. Egyet mondtam: úgy tűnik, ez nagyon fontos, hogy az Európai Unió egészének kérdéseiben nincsenek otthon az emberek, és ha nem vagyok otthon, akkor nem tudom megkülönböztetni a pártokat és nem megyek el szavazni. Úgy tűnik, ez a legfontosabb, ami miatt Nyugat-Európában is alacsonyabb a részvétel. Itt van még egy fontos összetevő, tudniillik az, hogy átlagban a képzettebbek mennek el szavazni. Tudjuk nagyon jól, hogy bizonyos pártok jobban járnak; amelyik a belső választáson esetleg jobban szerepel és egy olyan párt, amely alig kap 2-3-4-5 százalékot, elképzelhető, hogy mivel az ő rétegei városi, képzettebbek rétegek, ezért

az európai parlamenti választáson dupla annyit fog kapni. Ez az alacsony részvétel átrendezi a pártok rangsorát.

Úgy gondolom, hogy a Független Kisgazdapárt frakciója ezt a kockázatot nem fogja vállalni, tudniillik azt, hogy érvényességi küszöb felállítása után az első választásokon esetleg kudarc legyen, mert ez nem egy országon belüli kudarc, hanem az Unió egészén belüli, de - mint mondtam - Nyugat-Európában is megvan az alacsony részvétel. Most első megközelítésben azt mondom, hogy nem fogjuk támogatni az érvényességi küszöböt, úgy gondoljuk, e nélkül történjen a választás.

A következő a meghatalmazásos módszer. Ennek vannak - már jeleztem - problémái. Felmerült a postai szavazás. Mindegyikünk benne volt a korábbi választási reformot előkészítő bizottságban is, amikor megvitattuk a belső választások átalakítását 1996-97-ben, végül nem jött létre a postai megoldás. Végül nem jött létre a postai megoldás. Ez egyébként elképzelhető. Hadd mondjam el, hogy Nyugat-Európában, Hollandiában láttuk, hogy telefonon is lehetséges. Az indok a következő. Ha pénzt át lehet utalni telefonon például kód, titkos kód stb. feltüntetésével, akkor miért ne lehetne ezt is megoldani. A pénz - akárhogy is nézzük - az egyes embereknek alapvetően érinti a döntését, annak a biztonsága. A pénzátutalás történhet telefonon titkos kóddal stb., tehát technikailag megoldható. Akkor miért ne lehessen választani így? A hollandok most nagyon dolgoznak ezen, talán éppen a 29 százalék miatt. Náluk is nagyon alacsony a részvétel, 29 százalék, pedig náluk van meghatalmazásos szavazás.

Feltettük a kérdést kint, az utunkon, hogy a 29 százalékon belül hány olyan volt, aki meghatalmazást kapott. Erre nem tudtak választ adni, pedig érdekes lett volna, tudniillik ténylegesen csak 15-17 százalék ment el, és a meghatalmazással volt együtt 29 százalék. Félek attól, hogy nálunk csak 14-15 százalék, vagy 10-12 százalék várható, hogy elmegy szavazni, és lehet, hogy meghatalmazással felmegy 20-22 százalékra, így nem vagyunk túlzottan lejjebb, mint a nyugat-európaiak. De valóban a postai úttól, a telefontól kezdve végig kell gondolni ennek a technikai megoldásait, ahol létezik, azzal. Nem tudok választ mondani.

Egyrészt félni kell a veszélytől. Másrészt pedig azt gondolom, az egyik nagy veszély az, hogy a legitimitása megkérdőjeleződik. Ha elmegy 8-10-11 százalék, az ellenben botrányt jelent. Tudjuk nagyon jól, hogy azok az erők, amelyek az Európai Unió ellen vannak, óriási módon megerősödnek ezzel. Sok szempontból esetleg egy ilyen kampányt jelenthetne. Többek között mégiscsak gondolkodni kellene valamilyen szavazástechnikai könnyítéssel. Számomra ez a meghatalmazás itt van, de nem mondom, hogy ez a frakció álláspontja, mert ezen még gondolkodni, vitatkozni kell. Ezért is kíváncsian vártuk, hogy ki mit mond erre. Van egy alternatíva, és tovább kell nézni, hogy technikailag hogyan lehet megoldani.

Az 5. pontban a szabad- és a kötöttlista kérdése szerepel. Teljesen nyilvánvaló, hogy van párt, amely a pártvezérkarban nagyon dominál. Nyilvánvalóan minden párt lényege a pártvezérkar dominálása többek között azért, mert az egységes akaratot kifejezi. A pártvezérkar az, amely dominál a párton belül, és ezért ő dönti el a listát, a rangsort. Tudjuk nagyon jól, hogy a lista helye nagyjában-egészében eldönti, hogy körülbelül mennyit fog elérni a párt, hogy kit hova raknak, lényegében eldönti a párt vezérkara. Eldönti, hogy bejuttatja, vagy nem juttatja be. Ezzel megszűnne ez a megoldás. Tehát az Európa Parlamentbe esetleg olyanok jutnának be, akiket nem annyira preferál a párt. A pártvezérkar preferálása elesne, azzal szabadabbá tennék.

Ellenben ha valóban ez vinné az állampolgárt arra, hogy menjen el szavazni, akkor meggondolandó, mivel 8-10-11 százalék várható, és nagyon jó lenne, ha többen mennének el. Tudniillik itt is van egy információ arra vonatkozóan, hogy többek között azért is mennek el kevesebben, mert itt is az van, hogy ha kötött a lista, és csak listás szavazás van, lényegében nem is nagyon ismeri a listán belül, hogy milyen ellentétek vannak a listák között. Egyedül

igazi választást az ad neki, hogy a listán belül tud választani. Tudniillik elképzelhető, hogy valóban vannak népszerű, vagy kevésbé népszerű emberek, ismertek, vagy kevésbé ismertek, szimpatikusak, vagy kevésbé szimpatikusak, és elképzelhető, hogy önmagában már ez feljebb viszi a részvételt. Mivel nagyon nagy a probléma a részvételnél, ezért vettem fel. Mind a hat párt, amely a parlamentben van, nyilvánvalóan a kialakult hierarchiát sérti, de olyan nagy az ellenoldal, hogy ezért gondoltam. Itt sem tudok választ adni arra, hogy mit fog szavazni a frakció, a frakcióvezérkar és a pártvezérkar, de azért látni kell az érveket.

A női-férfi arány kapcsán azt hiszem, ne morális kötelezettség legyen, hanem érvényességi kötelezettség. Azt hiszem, a frakció ebbe bele fog menni. Tudniillik 15-16-20 embert tehetünk a listára, és akkor érvényes az a lista, ha matematikailag a fele. Azt hiszem, elmondhatom, hogy ezt meg tudjuk szavazni. A szigorúbb megoldás szerint egy 5-10-15 százalékos párt egy, kettő, három, maximum hét embert juttathat be, és ha 20 embert felrak, 18 nőt és 2 férfit, és az első, második férfi, és a 18 nő, lényegében ez a dolgot eldöntötte. Az ajánlás úgy szól, hogy a jelölésnél egyenlő arányban kell lenniük. Ha egy mostani példával élek, és a Fidesz és az MSZP arányait nézem, be tud juttatni 6-8 embert, vagy 5-6 embert - nem tudom, hogyan alakul a helyzet 2002-ig, illetve hogy hány helyet kapunk -, tehát ha feltesz 20 nevet, eleve 5-6 emberre van esély, hogy bejusson. Nem hiszem, hogy ez a kérdés politikai problémát jelent.

Hadd vessem fel - más is felvetheti -, hogy van ennek egy erősebb verziója is: a nők és a férfiak egyenlő jelölési arányával kapcsolatban váltakozva, nő, férfi, nő, férfi. Tehát csak akkor érvényes a lista, ha nő, férfi, nő, férfi, vagy férfi, nő... (*Dr. Wiener György: Így kell.*) Ez legyen, mert ez még komolyabb mértékben érintené... (*Dr. Salamon László: Három nő és egy férfi.*) Több technikai megoldás van. A férfi, nő jelölését a jelöltlistára kell tenni. De a pártok döntése fogja meghatározni, hogy ezen belül mennyire legyen szigorú. A legenyhébb az, ha egyszerűen fel sem tesszük - ez morális kötelezettség. Úgy tudom - Hollandiában leellenőriztük -, hogy morális kötelezettségnek veszik. Ez tehát nincs benne a holland választási törvényben. Azt hiszem, abban mindenképpen választ tudok adni, hogy a frakció részéről úgy gondoljuk, hogy tegyük bele, hogy egyenlő legyen a jelöltek között. De hogy ezen belül további belső szigorítás legyen-e, amit már felvettem, azt majd meglátjuk. Ebben a kérdésben tehát ez az álláspont.

Az összeegyeztethetőség tekintetében azt hiszem, hogy egyet kell érteni a Balsai István képviselő úr és a Balczó képviselő úr által felvetettekkel. Én is úgy gondolom, hogy a magyar már annyira halmozott képviselői pozíciót jelent, hogy ezt tovább halmozni veszélyes.

Hadd jelezzem, hogy az eddigi információk szerint úgy tűnt, hogy az olaszoknál, a franciáknál és az angoloknál van egy, de az olaszok és a franciák ebből gyakorlatot csinálnak, elég sok képviselőjük ott van az Európa Parlamentben. Nekem van öt-hat cikkem erről - fénymásolatban szétszítottuk egy évvel ezelőtt. A probléma az, hogy az Európa Parlamentben megválasztják a képviselőt, sokan kimennek, aláírnak, és rögtön mennek haza - felveszik a napidíjat. Többek között ez is botrányos tud lenni. Itt a legnagyobb problémát általában az okozza, ahol nagy az otthoni képviselők aránya. Például a cikkekben felmerült, hogy az olaszoknál így van. Már ez is azt mutatja, hogy helyes az, ami eddig felmerült, tehát hogy nem szabad összeegyeztethetőnek tekinteni. Összeférhetetlenséget kell kimondani a törvényben, és ezzel megoldanánk a dolgot. Bár én jeleztem, hogy ez legyen nyitott. Úgy tűnik, hogy a pártok ebbe az irányba mennek el.

Az állítás előtti támogatottság - hogy legyen kopogtatócédula, vagy ne - valóban felmerül. Már felvetettük egy belső vitán, hogy amennyiben az országgyűlési választás megvan tavasszal, ősszel pedig az önkormányzati, legalább annak ne kelljen gyűjteni listát az önkormányzatin, aki úgymint bekerült a parlamentbe, és tudjuk nagyon jól, hogy fél évvel korábban a társadalom lemérte, és van támogatottsága. Ezzel kapcsolatban kaptam egy olyan

érvet, hogy bolond lenne egy párt lemondani annak a kampányhozadékaról, hogy az országot körbejárja. Valóban van egy kampányértéke. Mi is bementünk pár ezer lakásba, amikor mi magunknak gyűjtöttük a kopogatócédulát. Valóban jellemző, hogy az ember megismeri a lakosság jóval nagyobb arányát, mint ahogy a szűk környezete adná. Másrészt pedig másfél-kétfélmillió embert felkeres az összes párt, tehát valóban jobban megmozgatja. Ez csak a részvétel felé hathat. Tudjuk azonban, hogy amikor ez megy, ez a pártoknak a lehető legnagyobb tehertétele.

Tudjuk nagyon jól, hogy vannak olyan pártok, amelyek közel álló egyesületet gyűjtöttek neki. Van, amelynek nagyon sok van, és mint utóbb kiderült, a legtöbbet egy meghatározott szervezet gyűjtötte össze. Itt a pártoknak eltérő az érdekeltsége. Amely pártnak vannak civil szervezetei, különböző egyházi vagy másfajta szervezetei, amelyek ezt a gyűjtést elvégzik, utána prezentálják számára a kopogatócédulát, az a párt nyilván azt mondja, hogy neki megoldott. Van olyan párt, amelynek nehezebb, problémásabb. Itt is eltérőek az egyes pártok.

A kaució ugyanazt meg tudná oldani. Önmagában az, hogy súllyal rendelkező párt kerüljön be, tudniillik nem kockáztat meg egy picit is lényeges kauciót az - egy néhány milliót -, aki tudja, hogy úgymint elveszíti. Ezzel szemben az a 8-9-10 párt, amely eléri a fél százalékot - ez kevés, hiszen még Maczó Ágnesék is elérték volna a fél százalékot, talán ott tartottak (*Dr. Wiener György: Egy századdal elmaradtak.*) -, aki egy picit is jelentős erő Magyarországon, az visszakapná a pénzt. Ellenben aki a fél százalék alatt marad, tehát lényegében nincs súlya, csak az maradna ki. Egy ilyen kaució megoldás teljes mértékben veszélytelen egy kicsi súllyal rendelkező pártnak, ellenben hatásosan távol tudja tartani azokat, akiknek nincs súlya. Tudjuk nagyon jól, hogy 186 párt van bejegyezve, és 100 párt biztosan elindulna, ha nem lenne semmi előszűrés.

Itt a probléma az, hogy valaki felvetette, hogy szűrést jelent az, hogy úgymint csak 8 százalékra lehet kapni mandátumot. Igen, de 120 pártnak ott van a neve. Mondjuk 4 fiatal demokrata, vagy 6 független kiskgazda, és lehetne tovább sorolni. Ez már valóban komoly problémát jelentene, tehát kaotikussá tenné a választást. Mindenképpen a minden országban meglévő szűrést valahogy meg kell tenni. Egy ilyen kompromisszumos megoldást, amit Balczó képviselő úr felvetett, hogy mégiscsak legyen kopogatócédula, mert az mozgatja a választókat, de lejjebb kell vinni esetleg olyanra, ami nem jelent tehertételt, végig kell gondolni, mivel itt nem egyetlenszerűen kell 700 ezret összegyűjteni, hanem teszem azt, 10 ezret egy országban, és egy kicsit jelentős pártnak tízet össze kell tudni gyűjteni - vagy vitatkozzunk azon, hogy melyik az a szám. Tehát elképzelhető valamilyen ésszerű dolog, amely ezt megoldaná, úgyhogy ebben én sem tudok állást foglalni.

A kampányfinanszírozásban, azt hiszem, állást lehet foglalni. Úgy gondolom, hogy itt lehet teljes mértékben állami finanszírozás, miközben egy finanszírozási plafont be kell iktatni. Itt volt egy számadat, hogy a hazai a választásokon egymillió a plafon, itt 386 képviselőről van szó, ezzel szemben, ahol csak 15-20 képviselő lehet a listán, egy 3 milliós plafonnal 50 millióra felmegyünk, ami azt jelenti, hogy valamit tudunk mozgatni az országon, azonban összesen 2-300 millió lenne, attól függ, hogy 2002 után hány párt kerül be a parlamentbe. A distinkció, amit tettem, hogy aki nem kerül be a parlamentbe - és erről is dönteni kellene majd -, tehát nincs támogatottsága, nem lehet tudni, hogy átlépi-e a küszöböt, utólag kapná meg azt a bizonyos állami támogatást. Tehát mint mondtam, a legkisebb erővel rendelkező már visszakapná, tehát nem jelente antidemokratikusságot abból a szempontból, hogy megkapná, csak mivel nem lehet tudni, technikailag csak utólag kapná meg. Ezt a kérdést is végig kell gondolni.

A Független Kiskgazdapárt frakciójának nevében azt tudom jelezni, hogy a teljes mértékű állami finanszírozás az, ami itt támogatandónak tűnik.

Köszönöm szépen. A frakció nevében ennyit szerettem volna mondani.
Megadom a szót Salamon képviselő úrnak.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Tisztelt Bizottság! Nyilvánvalóan a Fidesz-Magyar Polgári Párt nevében nem tudok minden kérdésre pártálláspontot mondani, néhány kérdés azonban már most is evidenciának tűnik. Az egyik az, amelyben itt - úgy látom - egyetértés van, hogy nyilvánvalóan egy országos lista az a technika, amely az európai uniós ajánlásnak is megfelelően a parlamenti választás strukturális gerincét jelentheti.

Ami az 5 százalékos küszöb feleslegességét illeti: ha ez matematikailag valóban így néz ki - ez egyébként egy kicsit függ a képviselői létszámtól -, akkor nyilvánvalóan mint értelmetlen feltételhez a Fidesz nem fog ragaszkodni. Ha matematikailag nem így néz ki a dolog, akkor végig kell gondolni. Tehát ebben a pillanatban erre egy biztos igent nem mondhatok, ez tényleg ennek a függvénye.

Az érvényességi küszöb kérdésében megint nem tudok pártálláspontot mondani. A problémafelvetés jogos, nem akarok ismételni, egyetértünk azokkal a hozzászólásokkal, melyek annak a veszélyét ecsetelik, hogy kisebb részvétel, kisebb érdeklődés és az ebből származó, az egész országot érintő hátrányok lehetősége. Ebből adódóan valóban végig kell gondolni vagy azt, hogy egyáltalán ne legyen egy részvételi küszöb vagy egy alacsonyabb részvételi küszöb legyen, mert abban az érvelésben is, amely egy bizonyos fajta érvényességi küszöb megmozgató hatását mutatja, van igazság, hozzátevé még azt is, ha nincs érvényességi küszöb, akkor lehet ennek egy olyan hatása, hogy úgyis mindegy, hogy milyen kevesen mennek el. Tehát én abban a pillanatban arról pártálláspontot mondani, hogy egyáltalán ne legyen érvényességi küszöb vagy csak egy alacsonyabb érvényességi küszöb legyen, nem tudok, de azt mindenképpen indokoltnak tartjuk, ha egyáltalán van, akkor egy alacsonyabb legyen, az önkormányzati választásokhoz mérten is. Egyébként a magyar választási rendszer is megengedte belsőleg a differenciált megoldást ebben a kérdésben, tehát abban, hogy eltér az európai parlamenti érvényességi küszöb az egyéb választástól, nem látunk problémát.

A szabadlistás rendszer kérdésében megint csak nem tudok pártálláspontot mondani ebben a pillanatban. Érdekes és többféle megoldás lehetőségét is felveti a szabadlistás rendszer, és valóban lehet egy olyan hatása, amire az elnök úr rámutat, hogy ad egy külön tétet, a választási részvételre sarkallót. Meg kell gondolni, vannak mellette és ellene szóló érvek is, én most nem akarom húzni az időt azzal, hogy ezekre kitérjek, részben el is hangzottak ezek az érvek, ebben a pillanatban nincs erről pártálláspontunk.

Ami a női és a férfi arányt illeti általánosságban: ez ma több kontextusban felmerült, a Fidesz-Magyar Polgári Párt is egyetért azokkal a nézetekkel, hogy a nők, a hölgyek közéleti részvétele, fokozottabb mértékű részvétele nagyon helyes és progresszív törekvés és követelmény, hiszen ha megnézzük az Országgyűlésünk hölgy tagjainak a munkásságát vagy akár Országgyűlésen kívül is van egy-két párt, ahol kiemelkedő szereplők vannak, pártelnök országgyűlési pártnál, Országgyűlésen kívüli pártnál, akkor azt mondhatjuk, hogy azok a hölgyek, akik a versenyben képviselői vagy bármilyen pozícióhoz jutottak, elismerést vívtak ki, ez kétségtelen. Nem ezzel szemben, csak a helyzetképhez tartozik annak a világos látása is, hogy a magyar társadalmi gondolkodás ebben ugyanakkor nem egészen olyan, mint a nyugat-európai, bizonyos fokig - ahogy Balczó képviselő úr mondta - élnek bizonyos előítéletek, de én ezt a dolgot a hölgyekre is kivetítem, azt hiszem, a nőtársadalomban sem tömeges a politikai érdeklődés és a politikai szerepvállalásra történő törekvés.

Az, hogy milyen eszközökkel igyekszünk eleget tenni annak a kívánalomnak, amelyben valamennyien egyetértettünk, hogy a nők közéleti részvétele erőteljesebb és hangsúlyos legyen, egy további kérdés, valóban végig kell gondolni, hogy adminisztratív eszközökkel kell-e ezt biztosítani vagy elégséges - mint ahogy erre éppen Hollandia is példa

volt – politikai, morális követelményként felfogni ezeket a kérdéseket és ezt a követelményt. Arra is szeretnék utalni, hogy ez nemcsak a pártok jelöltállításának a kérdése, a választásokból ne felejtjük ki a választókat. Itt szeretnék visszakapcsolni, sokan letették a szabad lista mellett a voksukat. Vigyázzunk, nehogy úgy működjön a dolog, hogy a szabad lista lesz arra alkalmas, hogy a választók a hölgy jelöltek sorban kiszavazzák a parlamentből, mert ez sokkal durvább és sokkal szerencsétlenebb dolog lenne a hölgyekkel szemben, mintha a kérdést nem ennyire exponáló módon jelennének meg a hölgyek, a nők a listán és ez nem ilyen hatást váltana ki. Nem akarok tovább tréfálkozni, de nehogy azzal biztosítsuk a választási részvétel küszöbét, hogy mondjuk a fele jelölt hölgy, szabad lista és akkor már biztos, hogy elmege a lakosság 50-60 százaléka kihúzni a hölgyek nagy részét.

Ezt most kicsit tréfának is szántam, de ennek az ide szerényen megengedett humorizálásnak tényleg van valós alapja. Van egy magyar közfelfogás, ezen változtatni kell, a változtatásban a politikai elitet terheli felelősség, igenis erre nekünk törekednünk kell, de nem tudjuk megerősokolni a magyar társadalmat, visszájára sülni el a dolog és szerencsétlen dolgok keletkezhetnek belőle.

A Fidesz-Magyar Polgári Párt nyitott ebben a kérdésben minden ésszerű és a cél megvalósítását megfelelően előmozdító megoldás megtalálására. Nagyon konzervatívak vagyunk viszont azokat a technikai kérdéseket illetően, amelyek a választások hatékonyságát különböző technikai újításokkal akarják megvalósítani. Nem vitatva, mert hiszen valóban vannak nyugat-európai példák más megoldásokra is a szavazást illetően, mint a hagyományos urnába dobott szavazólap, de itt sem lehet elvonatkoztatni megint csak a magyar - merném mondani - történelmi előzményektől. Ez nem az az ország, ahol mondjuk száz szabad választás lenne a hátunk mögött úgy, hogy soha nem voltak problémák technikai kérdésekkel kapcsolatosan. Hál' istennek, mind a három szabad országgyűlési választás - 1990 óta - úgy ment végbe, és az önkormányzati választások is, hogy egyetlenegy pártnak sem jutott eszébe, hogy a választási eredmények korrektségét kétségbe vonja. *(Dr. Fenyvessy Zoltán megérkezik az ülésre.)*

Úgy gondolom, hogy ezt azok a technikai szabályok teszik lehetővé, vagy nagyon sok szempontból azoknak a technikai szabályoknak köszönhetjük, amelyek lehet, hogy kicsit tradicionálisak, manuálisak a szó szoros értelmében, de mindenféle visszaélésnek, hibának a lehetőségét ab ovo zárják ki. Éppen ezért technikai újításokra vonatkozó elgondolásokat nem támogatunk. Vélhetően a Fidesz-Magyar Polgári Párt ezeket nem fogja támogatni, beleértve a szavazati jog meghatalmazás útján történő gyakorlását azon aggályokra tekintettel, amelyeket megismételni nem kívánok, de amit már mások elmondtak.

A jelöltállítását illetően nincs pártálláspont. Én talán azt a gondolatot vetném fel - hozzátéve, hogy ez egy személyes ötlet ebben a pillanatban -, hogy az országgyűlési választások eredményei lehetne kiindulási alap arra, hogy milyen pártok induljanak a listán, hiszen az országgyűlési választásokra való jelöltállítás is egy lépcsőzetes rendre épül - igaz, hogy egy ajánlási rendszerrel. De nem tudom, hogy megengedi-e az európai parlamenti jog, hogy akik képvisellel rendelkeznek, azok állítsanak jelöltet, vagy állíthatnak listákat. Az is igaz, és megfontolandó, hogy az ajánlási cédula-gyűjtése, tehát az ajánlások gyűjtése önmagában frissítőleg, mozgósítólag hat a választásokra, tehát ez esetleg egy olyan szempont, amely annak a fenntartását jelentené.

Ami a kampányfinanszírozás kérdését illeti, én is úgy gondolom - bár ezt sem pártálláspontként közölhetem, de vélhetően az lesz a Fidesz-Magyar Polgári Párt álláspontja is -, hogy az európai parlamenti választáson való részvétel végül is az ország képviselét jelenti. Országos ügy, és ebből a szempontból csak annyiban pártügy, hogy az Európa Parlament is egy többpárti pluralizmust kíván megjeleníteni. Ebből következik, hogy úgy gondolom, hogy ezt valóban állami kampányfinanszírozási feladatnak kellene tekinteni. Tehát a részleteket

illetően valóban csak a pártunkkal való konzultáció alapján tudunk konkrétumokat mondani. Nagyjában-egészében ebben a pillanatban a Fidesz-Magyar Polgári Párt álláspontjáról, illetőleg azokról a kérdésekről, amelyek még nekünk otthon, a párton belül konzultációt igényelnek, ezt tudtam mondani.

ELNÖK: Megadom a szót Balczó képviselő úrnak.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Köszönöm a szót. Igen röviden szólnék, mert tisztában vagyok azzal, hogy nem a MIÉP képviselőinek a szavazata kell feltétlenül a kétharmados törvényhez. De mégis úgy tűnik, hogy két területen volt eltérő álláspont, és erre nagyon röviden visszatérnék.

Hogy megfelelő részvétel legyen az európa parlamenti választáson, nyilván nem szavazáskönnyítési technikával kell elérni, hanem a választópolgárok számára világossá kell tenni annak a súlyát, hogy mi az európai parlament szerepe, miért fontos, hogy milyen programmal milyen pártok legyenek ott. Ezt Salamon képviselő úr megerősítette, hogy ha nincs egy szerény küszöb, mondjuk 20 százalék sem, akkor még kisebb lesz a részvételi arány. Tehát a küszöb léte adott esetben ösztönzőleg hat a szavazásban való részvételre. Erről ennyit mondanék.

A másik: a női-férfi-arány tekintetében bármilyen variáció valósul meg, a MIÉP ettől még ezt a törvényt támogatni fogja. Mi azt mondtuk, hogy milyen nehézségeit látjuk annak, hogy itt adminisztratív megkötések legyenek, és még egy, hogy ne egy álságos javaslat szülessen. Hadd mondjam azt, hogy igen, nagyon könnyű lehetőség van arra, hogy igenis a végső szavazást követően is ne csak a jelöltek között, hanem a megválasztott képviselők között megfelelő arányban legyenek hölgyek. Ha ezt tényleg komolyan gondolják, akik ezt meg akarják kötni, nagyon egyszerű a dolog: minden egyes lista váltakozó sorrendben van, minden egyes listát nő kell hogy vezessen - férfi, nő, férfi -, és nem preferenciális a lista, hanem az elért mandátum arányában sorban kerülnek be. Csak azt jelzem, hogy igen, ha ezt komolyan gondolják, akik adminisztratíván is meg akarják kötni, megvan a lehetőség arra, hogy ez a megválasztott képviselők esetében is teljesüljön, csak ezen el kell gondolkodni. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Hadd jelezzem, hogy ha minden lista nővel kezdődne, és mivel négy kis párt van, maximum egyet tud bejuttatni, akkor az négy nőt jelent. Ha a másik is nővel kezdődik, akkor háromnegyed-egynegyed lenne az arány a férfiak hátrányára, ami szintén nem felel meg az európai uniós ajánlásnak. De ez legyen a jövő zenéje.

Megadom a szót Wiener képviselő úrnak.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Nagyon röviden most már csak egyetlen kérdéshez szólnék hozzá, ez pedig a küszöbhatár kérdése. Tudniillik vitatom azt az álláspontot - már korábban is felmerült ebben a bizottságban, meg kell jegyezni, hogy nem új kérdéstről van szó -, hogy egy részvételi küszöb előírása az aktivitást növeli. Az oly sok vihart kiváltott 1994-es önkormányzati választási törvény reformja után két alkalommal is magasabb volt a részvételi arány mind '94-ben, mind '98-ban az önkormányzati választásokon, mint 1990-ben, amikor például a 163 tízezer fölötti népességszámú település közül mindössze kilencben haladta meg az előírt 40 százalékot. 1994-ben és '98-ban szinte mindenhol 40 százalék fölött volt - 43,4 -, majd pedig '98-ban 45 százalék körüli volt a részvétel. Nem nőtt meg jelentősen, de mindenképpen magasabb volt, mint '90-ben. Nem ez befolyásolja önmagában a részvételt. A részvételnek rendkívül széles, összetett szociológiai, politológiai okai vannak. Ezeket egyébként vizsgálják is.

A magyarországi eredmények körülbelül azt mutatják - mármint empirikus, szociológiai eredmények -, hogy az országgyűlési választásokon van egy olyan 40 százalék, amelyik mindig részt vesz, van egy 20 százalék, amelyik soha nem vesz részt, és van egy 40 százalék, amelyik hol részt vesz, hol nem vesz részt a választásokon. Tehát ezek a tényezők a befolyásolóak, nem pedig a részvételi küszöb előírása. Egyébként előfordulhat, hogy a 20 százalékot elérjük, és aztán 19,9 lesz a részvételi arány, és akkor meg kell ismételnünk a szavazást.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.ELNÖK: Köszönöm szépen. Több hozzászólás nincs. Elérkeztünk a mai ülés végére. Hadd összegezzem! Megállapodtunk abban, hogy az indoklás némi korrekciójára kerül sor. A munkatársakkal az indoklást egy kicsit korrigáljuk, és délután, holnap, illetve holnapután körbeküldjük, hogy mindenki aláírja. Bízom benne, hogy ez körülbelül a következő plenáris ülésre bekerül. Ha ez így van, akkor meghosszabbítja a plenáris ülés a mandátumot, és mához hat hétre ülésezünk - kiszámoltuk Lamperth Mónika alelnök asszonnal -, április 4-én. Ez tehát nem jelenti azt, hogy másnap ülünk össze. A kedd 10 órában egyeztünk meg háromhetenként, hogy mindenki tervezni tudja a többi programját. Ehhez ragaszkodnánk. Amennyiben a meghosszabbítás megtörténik, akkor mához hat hétre találkozunk.

Köszönöm a megjelenést. Még annyit mondanék, hogy a három minisztérium képviselője mindig kap meghívást, az Igazságügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium és a Külügyminisztérium képviselője. Hadd jelezzem, hogy kell az az írott anyag, amit szóban hallottunk, hogy lássuk írásban a következő vitákhoz, hogy részletesen mi a minisztérium álláspontja e kérdésekben. Meg fogjuk köszönni. Természetesen mindig megkapják a meghívót. Köszönöm a megjelenést.

(Az ülés végének időpontja: 12.00 óra)

Dr. Pokol Béla
elnök

Tartalomjegyzék

Az ülés megnyitása	4
Elnöki bevezető	4
A napirendi javaslat ismertetése	4
<i>Dr. Lamperth Mónika javaslata a napirend kiegészítésére</i>	5
<i>A napirend elfogadása</i>	6
A bizottság mandátumának meghosszabbításáról szóló országgyűlési határozati javaslat	6
<i>Hozzászólások</i>	6
<i>Szavazás</i>	10
Az európa parlamenti képviselők választásának szabályozási koncepciójáról szóló tervezet meghosszabbítása	10
<i>Hozzászólások</i>	11
<i>Dr. Salamon László ügyrendi javaslata</i>	12
Dr. Kóródi Mária felvetése az ügyrendi javaslatra vonatkozóan	12
<i>További hozzászólások</i>	13
<i>A BM Választási Irodája képviselőjének hozzászólása</i>	14
<i>Dr. Wallacher Lajos hozzászólása</i>	16
<i>Dr. Nagy Erzsébet tájékoztatója</i>	17
<i>Elnöki összefoglaló</i>	28